

İcra Müdürünün Kambiyo Senetlerine Özgü Haciz veya İflâs Yoluyla Takibin Şartlarına İlişkin Yapması Gereken İncelemenin Kapsamı ve Sınırları

Umfang und Grenzen der Prüfungspflicht des Vollstreckungsbeamten hinsichtlich der Vollstreckungsvoraussetzungen bei Wechsels- bzw. Scheckvollstreckung auf Pfändung oder auf Insolvenz

Doç. Dr. Efe Dırenisa / PD Dr. Habil. Efe Dırenisa*

ÖZ

Kambiyo senetleri, kamu güvenliğini haiz ve tedavül hızı yüksek senetlerdir. Bu nedenle İcra ve İflâs Kanunu'nun 167. maddesi ve devamı hükümlerinde kambiyo senedine bağlanmış alacaklarda, alacaklı lehine hızlandırılmış ve kolaylaştırılmış bir takip yolu benimsenmiştir. Kambiyo senetlerine özgü hacizle veya iflâsla takip yolunda, genel haciz yoluyla takip veya genel iflâs yoluyla takibe nazaran takip talebiyle borçluya ödeme emri gönderilene kadar geçen süreç içerisinde icra müdürüne bazı ek inceleme yükümlülüğü yüklenmiştir. Bu çalışmada kambiyo senedine özgü haciz veya iflâs yoluyla takiplerde icra müdürünün takip şartlarına ilişkin yapması gereken incelemenin kapsamı ve sınırları incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Kambiyo senetlerine özgü takip yolu, icra müdürü, takip şartları, inceleme yükümlülüğü

* Türk-Alman Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medenî Usûl ve İcra-İflâs Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, (direnisa@tau.edu.tr). ORCID: 0000-0002-2220-9468.

Scope and Limits of Examination Obligation of Debt Collector in Regard to Enforcement Procedure Specific for Negotiable Instruments

ABSTRACT

Negotiable instruments comprise a security function and may circulate rapidly through transfer by endorsement. For this reason, an accelerated and facilitated enforcement procedure has been adopted in Article 167 and following provision of Enforcement and Bankruptcy Law No. 2004 in favor of the creditor for the receivables tied to the negotiable instrument. The enforcement procedure specific for negotiable instruments imposes some additional examination obligations on the debt collector during the process until the debtor is sent a payment order. In this study, the scope and limits of the examination obligations of the debt collector regarding the prerequisites of the enforcement procedure specific for negotiable instruments will be examined.

Keywords: Enforcement procedure specific for negotiable instruments, debt collector, enforcement procedure prerequisites, examination obligation

GİRİŞ

Tarihsel gelişim süreci içerisinde resmî bir makamın katılımına gerek olmaksızın niteliği itibariyle adî yazılı senet olan bazı senetlere, özellikle ticaret hayatının gereksinimleri doğrultusunda bazı özellikler kazandırılması gerekmiştir. Böylelikle kambiyo senetleri doğmuştur. Kambiyo senetleri, Türk Ticaret Kanunu'nun 670. maddesi ve devamı hükümlerinde özel olarak düzenlenmiştir. Maddî hukuka ilişkin düzenlemeler, bu hakkın ileri sürülmesi ve hakkın yerine getirilmesi (*Durchsetzung*) bakımından tek başına yeterli değildir. Kambiyo senetleri kamu güvenliğini haiz ve tedavül gücü yüksek senetler olduğundan, senetle iç içe geçmiş bulunan alacak hakkının ileri sürülmesine ilişkin genel haciz veya genel iflâs yoluna kıyasla senet alacaklısı lehine hızlandırılmış ve kolaylaştırılmış bir takip usûlünün de düzenlenmesi zorunluluğu doğmuştur.

İcra ve İflâs Kanunu'nun 167. ilâ 170/b maddelerinde kambiyo senetlerine özgü hacizle takip; Kanun'un 171. maddesi ve devamı hükümlerinde ise kambiyo senetlerine özgü iflâs yoluyla takip düzenlenmiştir. Kambiyo senetlerine özgü takip usûlünde süreler alacaklı lehine kısaltılmış ve takibe itiraz ve şikâyet usûlleri, sebepleri ve bunların etkileri özel olarak düzenlenerek, söz konusu takibin daha süratli bir şekilde yürütülmesi amaçlanmıştır.

Çalışmamızda, öncelikle kambiyo senetlerine özgü takip yolunun özel olarak düzenlenme sebeplerine değinildikten sonra, takip talebiyle başlayan ve talebin kabulüyle borçluya ödeme emrinin tebliğine kadarki süreç içerisinde, İcra ve İflâs Kanunu'nca icra müdürüne söz konusu takip usûlü bakımından getirilmiş olan inceleme yükümlülüğünün kapsamı ve sınırları incelenecektir.

I. Kambiyo Senetlerine Özgü Haciz veya İflâs Yoluyla Takip

A. Kambiyo Senetlerine Özgü Bir Takip Yolunun Düzenlenmesinin Amacı

Ticarî hayat içerisinde mal ve hizmet değişiminin hızlı bir şekilde gerçekleşmesi zorunlu ve esastır. Bu ihtiyaç, herhangi bir resmî makam tarafından düzenlenmemesine ve niteliği itibariyle adî senet olmasına karşın, tedavül kabiliyeti olan senetlerin Türk Ticaret Kanun'da özel olarak düzenlenmesiyle giderilmiştir. Ancak sadece maddî hukuk açısından yapılan düzenlemelerle taraflara bazı haklar tanınması, söz konusu hakların yerine getirilmesi için yeterli değildir. Maddî hukukun tanıdığı hakların yerine getirilmesi aşamasında, kambiyo senetlerinin düzenlenmesinin temelinde yatan ihtiyaçların karşılanabilmesi için, takip hukuku bakımından da kambiyo senetlerinin niteliğine uygun olan düzenlemeler yapılmıştır¹. Bu bağlamda, İcra ve İflâs Kanunu'nun 167. ilâ 170/b maddeleri arasında kambiyo senetlerine özgü haciz veya iflâs yoluyla takibe

¹ **Atalı M./Ermenek İ./Erdoğan E.**, İcra ve İflâs Hukuku, 4. Bası, Ankara 2021, s. 362; **Görgün Ş./Börü L./Kodakoğlu M.**, İcra ve İflâs Hukuku, Ankara 2022, s. 262; **Karlı A.**, İcra ve İflâs Hukuku, 3. Bası, İstanbul 2014, s. 367; **Postacıoğlu İ. E./Altay S.**, İcra Hukuku Esasları, 5. Bası, İstanbul 2010, s. 883-884; **Ülgen**

ilişkin özel düzenlemelere yer verilmiştir. Kambiyo senetlerine özgü takip yoluna ilişkin düzenlemeler, genel haciz veya iflâs yoluyla takibe ilişkin düzenlemelere kıyasla takibin daha hızlı ve kolay ilerlemesine yöneliktir².

İcra ve İflâs Kanunu'nun kambiyo senetlerine özgü takip yoluna ilişkin düzenlemelerinin mehası İsviçre İcra ve İflâs Kanunu'nun 177. maddesi ve devamı hükümleridir. Ancak Türk hukukundan farklı olarak İsviçre hukukunda, kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takip yapılması mümkün değildir. İsviçre hukukunda sadece kambiyo senetlerine özgü iflâs yoluyla takip yapılabilir³. Dolayısıyla İsviçre hukukunda alacağın sadece kambiyo senedine bağlanmış olması, kambiyo senetlerine özgü takip yoluna başvurulması için yeterli değildir. Aynı zamanda borçlunun, iflâsa tâbi kişilerden olması zorunludur⁴. Kambiyo senetleri, ticarî hayatta kısa süreli kredi sağlama ve paranın yerine geçen ikame bir değer

H./Helvacı M./Kaya A./Nomer Ertan F., Kıymetli Evrak Hukuku, 11. Bası, İstanbul 2019, s. 335.

² Pekcanıtez H./Atalay O./Özekes M./Sungurtekin Özkan M., İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı, 8. Bası, İstanbul 2021, s. 258; Ülgen/Helvacı/Kaya/Nomer Ertan, s. 335;.

³ İsviçre İcra ve İflâs Kanunu'nun 39. maddesinde iflâsa tabi kişiler sayılmıştır. Kambiyo senetleri ticarî senetler olarak görülmektedir. Kambiyo senetleri tedavül kabiliyeti olan senetler olduğundan, ticarî hayat içerisinde ödeme dengelerinin bozulmaması için kambiyo senedine bağlı alacağı ödenmemiş olan alacaklının hedefine olağan takip yollarından daha hızlı bir şekilde ulaşması veya en azından içinde bulunduğu durumda daha çabuk netleşmesi amaçlanmaktadır (Hunkeler D., Kurzkommentar - SchKG, 2. Aufl., Basel 2014, Art. 177, N. 2).

⁴ Staehlin A./Bauer T./Staehlin D., Basler Kommentar zum Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs II, 2. Aufl., Basel 2010, Art. 177, N. 30; Roth [KuKo-SchKG], Art. 177, N. 6; Kren Kostkiewicz J./Vock D., Schulthess Kommentar zum Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs, 4. Aufl., Zürich 2017, Art. 177, N. 6; Kren Kostkiewicz J., Schuldbetreibungs- und Konkursrecht, Zürich 2012, s. 64; Studer J./Zöbeli M., Schuldbetreibungs- und Konkursrecht - Ein Leitfadens für die Praxis, 5. Aufl., Zürich 2020, s. 165.

yaratma işlevlerini sağladığı için, İsviçre İcra ve İflâs Kanunu'nda "hızlandırılmış bir iflâs prosedürü" öngörülerek, kambiyo taahhüdünde bulunan borçlu üzerinde iflâs etme baskısı oluşturulmak suretiyle borcunu vadesinde ödemeye zorlanması ve böylelikle kambiyo senetlerine olan kamu güveninin ve kambiyo senetlerinin tedavül kabiliyetinin korunması amaçlanmıştır⁵.

B. Kambiyo Senetlerine Özgü Takip Yoluna Başvuru Koşulları

Kambiyo senetlerine özgü takip yoluna başvuru koşulları, alacaklının takip talebinde bulunması üzerine icra müdürü tarafından yapılması gereken incelemeyle doğrudan bağlantılıdır. Alacaklının kambiyo senetlerine özgü takip yoluna başvurabilmesi için öncelikle elinde kambiyo senedi niteliğini haiz bir senet bulunması gerekli ve yeterlidir. Kambiyo senetleri; poliçe, bono ve çek olmak üzere üç türdür. Kambiyo senetleri, Türk Ticaret Kanunu'nun 670. maddesi ve devamı hükümlerinde düzenlenmiştir. Kambiyo senetleri Kanun'da sınırlı sayı ilkesine göre düzenlendiğinden, tarafların anlaşarak yeni bir tür kambiyo senedi oluşturmaları mümkün değildir⁶. Bir senedin, kambiyo senedi niteliğini haiz olup olmadığı maddî hukuka göre belirlenir. Kambiyo senetleri en çok tedavül eden senetlerden olduğundan, tedavül kabiliyetinin ve alışveriş güvenliğinin korunması için sıkı bir şekle bağlılık kuralı benimsenmiştir⁷. Türk Ticaret Kanunu'nda poliçe, bono veya çek⁸ için öngörülen zorunlu

⁵ **Fritsche H.**, Das Wechselrecht in seiner Bedeutung für den Betreibungsbeamten, SJZ 1931, H. 32, s. 19; **Bauer** [BSK-SchKG], Art. 177, N. 6.

⁶ **Ülgen/Helvacı/Kaya/Nomer Ertan**, s. 101; **Kayıhan Ş.**, Kıymetli Evrak Hukuku, 6. Bası, Ankara 2019, s. 87.

⁷ **Kendigelen A./Kırca İ.**, Kıymetli Evrak Hukuku, 5. Bası, İstanbul 2021, s. 125; **Karayalçın Y.**, Ticaret Hukuku Dersleri II - Ticarî Senetler (Kambiyo Senetleri), 3. Bası, Ankara 1964, s. 44-45; **Kınacıoğlu N.**, Kıymetli Evrak Hukuku, 4. Bası, Ankara 1993, s. 110.

⁸ 5941 sayılı Çek Kanunu'nun 2. maddesinin altıncı ve yedinci fıkralarında, bankalar tarafından bastırılacak çek yapraklarının içermesi gereken zorunlu unsurlar düzenlenmiştir. Anılan hükmün dokuzuncu fıkrasında ise Türk Ticaret Kanunu'ndaki unsurları taşıması kaydıyla, düzenlenen çekin anılan maddede yer

unsurları içermeyen bir senedin, kambiyo senedi niteliğini kazanması mümkün değildir.

Bununla birlikte elinde bir kambiyo senedi olan alacaklı, mutlaka kambiyo senetlerine özgü takip yoluna başvurmak zorunda değildir⁹. Söz konusu alacağı için dilerse borçluya genel haciz yoluyla veya iflâs yoluyla takip yapabilir. Alacağı rehinle temin edilmiş bir alacaklı, elinde aynı zamanda söz konusu alacağı için bir kambiyo senedi varsa, rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapmak zorunda olmadan, doğrudan kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takip yapabilir (İİK m. 45/3, 167/1)¹⁰.

alan koşullara aykırı olmasının, çekin geçerliliğini etkilemeyeceği açıkça hükme bağlanmıştır.

⁹ **Pekcanitez/Atalay/Özekes/Sungurtekin Özkan**, s. 259; **Kuru B.**, İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2. Bası, Ankara 2013, s. 761; **Kuru B./Aydın B.**, İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı, 5. Bası, Ankara 2021, s. 258; **Arslan R./Yılmaz E./Taşpınar Ayvaz S./Hanağası E.**, İcra ve İflâs Hukuku, 7. Bası, Ankara 2021, s. 368; **Görgün/Börü/Kodakoğlu**, s. 263; **Yıldırım M. K./Deren-Yıldırım N.**, İcra ve İflâs Hukuku, 8. Bası, İstanbul 2021, s. 327; **Üstündağ S.**, İcra Hukukunun Esasları, 8. Bası, İstanbul 2004, s. 380; **Karslı**, s. 367; **Ülgen/Helvacı/Kaya/Nomer Ertan**, s. 335; **Uyar T./Uyar A./Uyar C.**, İcra ve İflâs Kanunu Şerhi C. II, 3. Bası, Ankara 2014, s. 3090; **Uyar T.**, Kambiyo Senetlerine İlişkin Takiplerde Takip Talebinin İçeriği (İİK.mad.167), ABD, C. 66, S. 1, Y. 2008, s. 180.

¹⁰ Yargıtay, daha eski tarihli kararlarında alacaklının alacağının rehinle teminat altına alındığı ve aynı zamanda söz konusu alacak için bir kambiyo senedi düzenlendiği hâllerde, tahsilde tekerrür olmamak kaydıyla alacaklının rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip ile kambiyo senetlerine özgü takip yolu arasında bir seçim hakkı olduğunu kabul etmekteydi: “[...] İcra ve İflas Kanunu'nun 45 nci maddesine göre, alacağı rehinle temin edilmiş bir alacağın borçlusu iflâsa tâbi şahıslardan olsa bile, alacaklı yalnız rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip yapabilir. Anılan maddenin ikinci fıkrası hükmü, kambiyo senetleri hakkındaki 167'nci maddeyi saklı tutmuştur. Bu hükme göre de, alacağı çek, poliçe veya bonoya dayanan alacaklı, alacak rehinle temin edilmiş olsa bile, kambiyo senetlerine mahsus yolla takibe girişebilir. Somut olayda davacı banka, dava dışı borçlu şirkete çeşitli sözleşmelerle kredi kullandırmış ve kredilerden doğan ya da doğacak alacakların teminatı olmak üzere, bedeli paylaşımına konu araçlardan altısı üzerine 200.000,-YTL. limitli rehin tesis etmiştir. Davacı banka kredi alacaklarının tahsili amacıyla yukarıda açıklanan

yasal imkanlardan yararlanmak suretiyle kambiyo senetlerine mahsus icra takibine girişmiş, araçların satışı üzerine alacak tutarının bu takipte ulaşılan miktar kadar olduğunu bildirmiştir. Bu durumda mahkemece, davacı alacağının her bir araç üzerindeki rehinli miktara oranlanması ile davacıya isabet edecek payın belirlenmesi suretiyle sıra cetveli tanzimine imkân tanınması için davanın kabulüne karar verilmek gerekirken; açıklıktan uzak ve özetle davacının rehlin paraya çevrilmesi yolu ile takip yapmamakla bu hakkını kullanamayacağı sonucuna ulaşılan gerekçeyle davanın reddinde isabet görülmemiştir [...]” (12. HD, 21.04.2009, 638/8577 (E-Uyar)). Ancak daha yeni tarihli kararlarında Yargıtay, bu içtihadından dönmüş olup, kambiyo senetlerine özgü takip yoluna başvurmuş olan alacaklının, aynı alacağı için daha sonra rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takip başlatmasının kamu düzenine aykırı olduğu gerekçesiyle süresiz şikâyete tâbi olduğunu kabul etmektedir: “[...] İİK 45. maddesinde rehinle temin edilmiş bir alacağın borçlusunun iflasa tâbi şahıslardan olsa bile yalnız rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapabileceği, poliçe ve emre muharrer senetlerle çekler hakkındaki 167. madde hükmü mahfuz olduğu, aynı kanunun 167. maddesinde ise alacağı çek, poliçe veya emre muharrer senede müstenit olan alacaklının, alacak rehinle temin edilmiş olsa bile kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla takipte bulunabileceği düzenlenmiştir. Somut olayın incelenmesinde; [...] 23. İcra Müdürlüğü'nün 2015/13876 Esas sayılı takip dosyasında; alacaklı tarafından 455.710,84 TL asıl alacağa dair olarak dava dışı Alev Kantekin ve muteriz borçlular hakkında ipotegin paraya çevrilmesi yoluyla ilamlı icra takibinde bulunulduğu, mükerrem olduğu iddia edilen [...] 23. İcra Müdürlüğü'nün 2015/14202 Esas sayılı takip dosyasında; alacaklı tarafından aynı asıl alacak miktarı için bonoya dayalı olarak kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile ilamsız icra takibi başlatıldığı ve şikâyetçi borçluların borçlu sıfatı ile takibin tarafı olduğu, takip talebinde ve ödeme emrinde; “tahsilde tekerrür olmamak kaydıyla” kaydına yer verildiği görülmüş olup takip talebinde yazılı ibareler ve alacaklı vekilinin beyanı ile her iki takip dosyasına konu borcun aynı borç olduğu konusunda ihtilaf yoktur. Her ne kadar yukarıda anılan kanun hükümleri uyarınca borç ipotek ile temin edilmiş olsa bile elinde kambiyo senedi bulunan alacaklı, kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takip yapabilirse de somut olayda öncelikle ipotegin paraya çevrilmesi yoluyla takibe geçildiğinden alacaklı tercih hakkını bu takip türünden yana kullanmış olup aynı borca dair olarak kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takip yapamaz. Bu durumda İİK'nun 45/1 hükmü uyarınca rehlin paraya çevrilmesi yolu ile takip sonucunda rehin tutarı borcu ödemeye yetmez ise alacaklı kalan alacağını iflas veya haciz yolu ile takip edebilir. Bu husus kamu düzeni ile ilgili olup süresiz şikâyete tâbidir

İsviçre hukukundan farklı olarak hukukumuzda İcra ve İflâs Kanunu'nun 167. maddesinin birinci fıkrası uyarınca alacağı bir kambiyo senedine dayalı olan alacaklı, kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takip yapabileceğinden, borçlunun iflâsa tâbi kişilerden olmasına gerek yoktur. Ancak kambiyo taahhüdünde bulunmuş olan borçlu, aynı zamanda iflâsa tâbi kişilerdense, alacaklı dilerse kambiyo senetlerine özgü iflâs yoluna da başvurabilir.

II. Kambiyo Senetlerine Özgü Haciz veya İflâs Yoluyla Takipte İcra Müdürünün İnceleme Yükümlülüğü

A. Genel Olarak

İcra ve İflâs Kanunu'nda kambiyo senetlerine özgü takip yolunu düzenleyen hükümlerde, icra müdürünün takip talebini inceleme yükümlülüğü açık bir şekilde düzenlenmemiştir. Mevzuatın olan İsviçre İcra ve İflâs Kanunu'nun 178. maddesinin birinci fıkrasında da kambiyo senetlerine özgü takibin koşulları mevcut ise, icra memurunun (*Betreibungsbeamter*) borçluya derhâl bir ödeme emri tebliğ edeceği hükme bağlanmıştır. Anılan bu hükümde icra memuru tarafından ödeme emrinin tebliği, kambiyo senetlerine özgü takip yoluna başvuru koşullarının mevcudiyetine bağlandığından, İsviçre doktrininde icra memurunun inceleme yükümlülüğü bulunduğu kabul edilmektedir¹¹.

Kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takipte icra ve iflâs Kanunu'nun 168. maddesinin birinci fıkrasında ve kambiyo senetlerine özgü iflâs yoluyla takipte İcra ve İflâs Kanunu'nun 171. maddesinin birinci fıkrasında icra müdürünün, senedin kambiyo senedi olduğunu ve vadesi geldiğini görürse borçluya senet suretiyle birlikte hemen bir ödeme emri göndereceği hükme bağlanmıştır. Dolayısıyla hukukumuzda da elinde bir kambiyo senedi bulunan alacaklının takip talebi üzerine icra müdürünün borçluya ödeme emri göndermesi için, en azından öncelikle alacaklı-

[...]” (12. HD, 10.10.2017, 6964/12193 (Kazancı)). Aynı yönde başka bir karar için bkz. 12. HD, 16.01.2019, 9112/337 (Lexpera)).

¹¹ **Talbot** [SK-SchKG], Art. 178, N. 1; **Bauer** [BSK-SchKG], Art. 178, N. 1; **Roth** [KuKo-SchKG], Art. 178, N. 1; **Fritschi E.**, *Verfahrensfragen bei der Konkursöffnung*, Zürich 2010, s. 45-46.

nın dayandığı senedin kambiyo senedi niteliğinde olup olmadığını ve senedinin vadesinin gelip gelmediğini kontrol etmesi gerekmektedir.

İcra ve İflâs Kanunu'nun 167. maddesinin ikinci fıkrasında, alacaklının takip talebine kambiyo senedinin aslını ve borçlu adedi kadar tasdikli örneğini eklemeye mecbur olduğu öngörülmüştür. Kambiyo senedinin aslının takip talebine eklenmesi, senedin icra dairesine teslimini zorunlu kılar. Böylece tedavül kabiliyeti bulunan ve tedavül hızı yüksek olan kambiyo senedinin ciro edilmesi imkânı ortadan kaldırılmış olur¹². Ayrıca kambiyo senetlerinin tedavül kabiliyetiyle bağlantılı olarak borçlunun, takibe konulan senedin kendisi tarafından düzenlenip düzenlenmediğini bilmesi mümkün değildir. Dolayısıyla borçluya, senedin aslını inceleme ve gerekirse imza itirazında veya borca itirazda bulunma hakkını kullanması için yeterli imkân sağlanması gerekmektedir¹³. Dolayısıyla icra müdürünün, takip talebine kambiyo senedinin aslının ve borçlu sayısı kadar örneğinin sunulup sunulmadığını kontrol etmesi gerekir. Takip talebiyle birlikte sunulan kambiyo senedinin aslı icra dairesinin kasasında saklanır¹⁴.

¹² **Atalı/Ermenek/Erdoğan**, s. 366; **Köle M./Görgülü F.**, Son Düzenlemeler Işığında Çekin Şekil Şartları ve Çeke Dayalı Kambiyo Senetlerine Özgü Takip Yolları, DÜHFD, C. 21, S. 35, Y. 2016, s. 122; **Özcengiz M. N.**, Tetkik Mercii, Ankara 1975, s. 85-86; **Görgün/Börü/Kodakoğlu**, s. 265; **Yardım M. E.**, Kambiyo Senetlerine Özgü Haciz Yoluyla Takipte İtiraz (Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), İstanbul 2012, s. 48; **Cebeci Z. Ç.**, İcra Hukuku Uygulamasında Bono, İstanbul 2020, s. 171.

¹³ **Atalı/Ermenek/Erdoğan**, s. 366; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**, s. 367; **Kuru B.**, İcra ve İflâs Hukuku C. II, 3. Bası, İstanbul 1990, s. 1648; **Köle/Görgülü**, s. 122; **Karlı**, s. 371; **Helvacı M.**, Kambiyo Senetlerine Özgü Takip Yolları, İÜHFM, C. 71, S. 2, Y. 2013, s. 170-171; **Muşul T.**, Kambiyo Senetlerine Dayanan Haciz Yoluyla Takip, BATİDER, C. 12, S. 3, Y. 1974, s. 613-614; **Ergün M.** Kambiyo Senetlerine Özgü Takip Yolları, Ankara 1989, s. 42; **Uyar**, s. 181. Doktrinde bir görüşe göre senedin aslının takip talebiyle birlikte sunulması, icra müdürünün yapacağı incelemeyi gerçekleştirebilmesi için gereklidir (**Berkin N.**, Ticari Senetlere Bağlı Alacakların Takibi, İBD, S. 1-2, Y. 1957, s. 23; **Postacıoğlu/Altay**, s. 839).

¹⁴ **Kuru**, s. 770; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**, s. 367. Ayrıca bkz.

Doktrinde ayrıca icra müdürünün, takip talebinin kanunî unsurlarının yanı sıra takip talebinde bulunan alacaklının kambiyo senetlerine özgü haciz veya iflâs yoluna başvurma hakkı bulunup bulunmadığını incelemesi gerektiği kabul edilmektedir¹⁵. Bu husus üzerinde aşağıda daha ayrıntılı olarak durulacaktır.

B. Kambiyo Senetlerine Özgü Haciz veya İflâs Yoluyla Takipte İcra Müdürünün İnceleme Yükümlülüğünün Kapsamı

1. Takip Talebine Kambiyo Senedinin Aslının ve Borçlu Sayısı Kadar Tasdikli Örneğinin Eklenmiş Olması

a. Kambiyo Senedinin Aslının Eklenmesi ve İstisnaları

İcra ve İflâs Kanunu'nun 167. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca alacaklı, kambiyo senetlerine özgü hacizle takip yoluna başvurmuşsa, takip talebine kambiyo senedinin aslını ve borçlu adedi kadar tasdikli örneğini eklemeye mecburdur. Bununla birlikte kambiyo senetlerine özgü iflâsla takip yolu bakımından senedin aslının takip talebine eklenmesine ilişkin açık bir düzenlemeye Kanun'da yer verilmemiştir. Ancak İcra ve İflâs Kanunu'nun 176/b maddesinin ikinci fıkrası uyarınca bir senetle takip edilen borçlular içinde iflâsa tâbi olmayan bir kişi bulunup da, alacaklı iflâsa tâbi olanlar aleyhine iflâs, tâbi olmayanlar aleyhine haciz yoluna gitmek isterse, bu yollara mahsus ayrı iki takip talebinde bulunmaya mecburdur. Bu halde takip taleplerinden birine kambiyo senedinin icra müdürü tarafından tasdik edilmiş bir sureti eklenir. İcra müdürü, senedin bu suretine, senedin aslının kendisinde bulunduğunu yazar. Kaldı ki kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takipte, senedin aslının takip talebine eklenmesine ilişkin düzenlemenin temelinde yatan gerekçeler, kambiyo senetlerine özgü iflâs yoluyla takip bakımından da geçerlidir. Bu nedenle

Ulukut S. N., İcra ve İflas Kanunu'nun 167. Maddesi Son Fıkrası Hükmünün Uygulamada Doğurduğu Güçlük ve Sakıncalarla Bunların Giderilmesi Yolu, İBD, C. 47, S. 9-10, Y. 1973, s. 991-1001.

¹⁵ **Pekcanitez/Atalay/Özekes/Sungurtekin Özkan**, s. 262; **Kuru/Aydın**, s. 261; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**, s. 369; **Görgün/Börü/Kodakoğlu**, s. 267; **Ulukapı Ö.**, İcra ve İflâs Hukuku, Konya 2015, s. 215.

kambiyo senetlerine özgü iflâs yoluyla takipte de takip talebine senedin aslının eklenmesi gerekir.

Kanun'da ayrıca borçlu sayısı kadar tasdikli örneğin de takip talebine eklenmesi öngörülmüştür. Ancak eklenecek örneklerin kimin tarafından tasdik edileceği Kanun'da düzenlenmemiştir. Bununla birlikte İcra ve İflâs Kanunu Yönetmeliği'nin 21. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde "borçlu adedi kadar, alacaklı tarafından onaylı örneğin" takip talebine eklenmesi gerektiği öngörülmüştür.

Kambiyo senetlerinin "aslının" kambiyo senetlerine özgü takip yolunda takip talebine eklenmesine ilişkin Kanun'daki hükümler, mutlak olmayıp, bu hususu düzenleyen diğer hükümlerdeki istisnalarla birlikte değerlendirilmelidir. Çek Kanunu'nun 3. maddesinin üçüncü fıkrasında muhatap bankanın, karşılığı hiç veya kısmen bulunmasa bile kendisine ibraz edilen her bir çek yaprağı için asgarî bir miktar ödeme yapması gerektiği hükme bağlanmıştır¹⁶. Söz konusu hükmün altıncı fıkrasında ise muhatap bankanın üçüncü fıkraya göre ödemekle yükümlü olduğu tutar dâhil olmak üzere kısmî ödeme yapılmışsa, çekin ön ve arka yüzünün onaylı bir fotokopisinin ücretsiz olarak hamile verileceği ve hamilin bu fotokopi ile kambiyo senetlerine özgü takip yoluna başvurabileceği düzenlenmiştir. Çekin aslı, karşılıksızdır işlemini yapan ve kısmen de olsa çek bedelini hamile ödeyen muhatap bankada saklanır. Dolayısıyla alacaklının alacağı, kısmen de olsa karşılıksız kalmış bir çekten kaynaklanıyorsa, anılan bu düzenlemeler doğrultusunda muhatap banka tarafından verilen onaylı fotokopinin takip talebine eklenmesi, İcra ve İflâs Kanunu'nun 167. maddesinin ikinci fıkrası bakımından yeterlidir (İİK Yön. m. 21/c)¹⁷. İcra ve İflâs Kanunu Yönetmeliği'nin 21. maddesinin üçüncü

¹⁶ Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından 22.01.2022 tarihli ve 31727 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2022/3 numaralı Çek Defterlerinin Baskı Şekline ve Bankaların Hamile Ödemekle Yükümlü Olduğu Miktarın Belirlenmesine İlişkin Tebliğ'in 1. maddesiyle muhatap bankaların çek hamiline ödemekle yükümlü oldukları asgarî tutar 28.01.2022 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere üç bin altı yüz Türk Lirası olmak üzere güncellenmiştir.

¹⁷ Pekcanitez/Atalay/Özekes/Sungurtekin Özkan, s. 261; Atalı/Ermenek/Erdoğan, s. 366; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, s. 368-369; Görgün/Börü/Kodakoğlu, s. 266; Köle/Görgülü, s. 122; Yardım, s. 51; Helvacı, s. 171.

fıkrasında takibin elektronik ortamda açılması durumunda, takibe eklenecek belgelerin elektronik ortama aktarılarak güvenli imzayla imzalanması ve söz konusu hükmün (c) bendinde belirtilen kambyo senetleri, elektronik ortamda takibe eklenmiş olsa bile en geç üç gün içerisinde belgelerin asıllarının ilgili icra dairesine ibraz edilmesinin zorunlu olduğu hükme bağlanmıştır.

Kambyo senetlerinin aslının takip talebine eklenmesinin tek istisnası, kısmen ödenmiş olan çekin banka tarafından verilen onaylı fotokopisi değildir. Yargıtay bir kararında, adli emanete alınan bir bononun, aslı yerine tasdikli fotokopisinin takip talebine eklenmesinin yeterli olduğuna, zira icra müdürlüğüne belgenin, bulunduğu makamdan resmî yazıyla talep edilmesinin ve incelendikten sonra aynı makama iade edilmesinin mümkün olduğuna hükmetmiştir¹⁸. Yargıtay'ın daha önceki tarihli

¹⁸ “[...] Somut olayda ise senedin Büyükçekmece Cumhuriyet Savcılığı'na 2009/30194 no'lu hazırlık soruşturmasına konu edildiği ve senede el konulduğu (adli emanete alındığı) anlaşılmaktadır. Anılan engel sebebiyle alacaklının senedin tasdikli fotokopisini icra dairesine sunmak suretiyle takip yapması mümkündür. Yerleşik Yargıtay uygulaması da bu yöndedir. İİK'nun 168.maddesinde öngörülen incelemenin yapılabilmesi ve ayrıca borçlunun bono aslını görebilmesi için dayanak belgenin saklı tutulduğu makamdan icra müdürlüğüne resmen istenilmesi, gerekli incelemenin yapılması ve sonrasında aynı makama iadesi mümkündür. O halde mahkemece, şikâyetin kabul edilerek icra müdürlüğünün, senet aslı ibraz edilmediğinden bahisle örnek 10 numaralı ödeme emri tebliği talebinin reddi kararının iptaline karar verilmesi gerekirken şikâyetin reddi isabetsizdir [...]” (HGK, 30.03.2012, 12-80/265 (Kazancı)). “[...] Somut olayda ise Edirne 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 24.08.2006 tarih ve 2006/1123 Müt. sayılı kararıyla CMK'nun 127. maddesi ile Adli ve Önleme Araçları Yönetmeliğinin 5, 6, 7. maddeleri gereğince bonoya ceza takibatına esas olmak üzere el konulduğu anlaşılmaktadır. Anılan yasal engel nedeniyle alacaklının bono fotokopisini icra dairesine sunmak suretiyle takip yapması mümkündür. Yerleşik Yargıtay uygulaması bu yöndedir (Gönen Eriş, İcra ve İflas Kanunu, 2005 Baskı, sayfa: 795). İİK'nun 168. maddesinde öngörülen incelemenin yapılabilmesi ve ayrıca borçlunun bono aslını görebilmesi için dayanak belgenin saklı tutulduğu makamdan icra müdürlüğüne resmen istenilmesi, gerekli incelemenin yapılması ve sonrasında bu yere geri verilmesi mümkündür [...]” (12. HD, 05.03.2007, 968/3939 (E-Uyar)).

kararlarında da alacaklının, senedin aslını takip talebiyle birlikte sunmasında hukukî imkân bulunmadığı hâllerde, senedin fotokopisinin sunulmasının yeterli olduğu kabul edilmiştir¹⁹. Kambiyo senedinin aslının takip talebine eklenmesi, söz konusu senedin ihtiva ettiği alacağın takibe konu edilmesinden sonra senedin tedavül etmesinin engellenmesi ve borçlunun senedi incelemesine imkân tanıma amacına hizmet etmektedir. Senedin aslının sunulmasında bir hukukî imkânsızlık söz konusu olduğu durumlarda, senet zaten alacaklının elinde olmadığından, alacaklı kambiyo senetlerine özgü takip yoluna başvurursa bile, takip devam ederken senedin tedavül etmesi mümkün değildir. Ayrıca günümüzdeki teknolojik gelişmeler göz önünde bulundurulduğunda senedi elinde bulduran makam, kolaylıkla senedin ön ve arka yüzünün renkli fotokopisini çekerek bir onaylı suretini hazırlayabilir veya taramak suretiyle elektronik ortama aktararak ve elektronik imzayla imzalayarak elektronik ortamda ilgili icra dairesine ulaştırabilir. Dolayısıyla Yargıtay'ın anılan içtihadı, İcra ve İflâs Kanunu'nun 167. maddesinin ikinci fıkrasının sadece lafzen değil, amaçsal olarak yorumlanmasıyla varılan sonuca uygun olduğundan kanaatimizce isabetlidir.

İcra müdürü, takip talebinin ekinde kambiyo senedinin aslının bulunup bulunmadığını kontrol etmekle yükümlüdür. Doktrinde katıldığımız görüşe göre, takip talebine eklenen kambiyo senedinin yabancı bir

¹⁹ “[...] Özel daire ile tetkik mercii arasındaki uyuşmazlık icra takibi sırasında icra memuruna asılları tevdi edilmeyen, tetkik merciinin verdiği kesin mehile rağmen alacaklı tarafından yine ibraz edilmeyen senetlerin örneklerine dayanarak yapılan icra takibinin; İcra İflas Yasasının 167'nci maddesine uygun olup olmadığı noktasındadır. Gerçekten senet asıllarının taraflarca müştereken üçüncü kişi Nuri Erikoğlu'na yediemin sıfatıyla tevdi edildiği, tek başına alacaklının bu senetleri elde etmesine imkân olmadığı, ancak merci kararıyla senetlerin yediemininden celp ve inceleme olanağı bulunduğu, tespit tutanağı ve Nuri Erkoğlu'nun hâkim önündeki beyanlarından anlaşılmaktadır. O halde, tetkik merciinde yapılacak iş, sözü edilen senetlerin yediemininden celp ve incelenmesi, soruşturmanın ikmalinden sonra bir karar vermektir ibarettir. Açıklanan nedenle isabetli olan özel daire bozma ilamına uyulması gerekli iken takibin İcra İflas Yasasının 167'nci maddesine aykırı olduğundan bahisle önceki hükümde direnilmesinde isabet görülmemiştir [...]” (HGK, 02.05.1973, 1455/375 (İKİD, C. 151, Y. 153, s. 2141-2142)).

dilde düzenlenmiş olması durumunda, söz konusu kambiyo senedinin Türkçe tercümesinin de takip talebine eklenmesi gerekir²⁰. Bir kambiyo senedinin, Türk Ticaret Kanunu'nun ilgili hükmü uyarınca içermesi gereken zorunlu unsurları içerdiği sürece yabancı bir dilde düzenlenmiş olması, o senedin kambiyo senedi niteliğini etkilemez²¹. Dolayısıyla icra müdürünün senedin bir kambiyo senedi olup olmadığını inceleyebilmesi için, yabancı dilde düzenlenmiş olan kambiyo senedinin Türkçe tercümesi de takip talebine eklenmiş olmalıdır. Alacaklının alacağı kısmen karşılıksız kalmış bir çeke dayanıyorsa, çekin ön ve arka yüzünün muhatap banka tarafından onaylanmış fotokopisinin takip talebine eklendiğini denetlemelidir. Bununla birlikte fotokopinin, karşılıksız işlemi görmüş olan çekin aslını yansıtıp yansıtmadığını kontrol etmek veya ödeme emri düzenlemeden önce muhatap bankadan söz konusu çekin aslını talep ederek sunulan onaylı fotokopiyle kıyaslamak gibi bir yükümlülüğü yoktur. Ancak takip talebiyle birlikte sunulan fotokopi, muhatap banka tarafından onaylanmamışsa, icra müdürünün ödeme emri düzenlememesi gerekir. Çünkü gerek Çek Kanunu'nun üçüncü maddesinin altıncı fıkrasında gerekse İcra ve İflâs Kanunu Yönetmeliği'nin 21. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde, kısmen karşılıksız kalan çekin ön ve arka yüzünün "onaylı fotokopisinden" bahsedilmiştir. Dolayısıyla muhatap banka tarafından onaylanmamış çek fotokopisinin takip talebine eklenmiş ol-

²⁰ **Kuru B.**, Almanca Düzenlenmiş Poliçe veya Bono'ya Dayanarak Türkiye'de İlâmsız İcra Takibi Yapılması, Prof. Dr. Yaşar Karayalçın'a 65. Yaş Armağanı, Ankara 1988, s. 613.

²¹ **Poroy R./Tekinalp Ü.**, Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları, 23. Bası, İstanbul 2019, s. 151-152, 302, 314-315; **Pulaşlı H.**, Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları, 8. Bası, Ankara 2022, s. 133-134, 256; **Öztañ F.**, Kıymetli Evrak Hukuku, 23. Bası, Ankara 2019, s. 79, 208, 226; **Bahtiyar M.**, Kıymetli Evrak Hukuku, 17. Bası, İstanbul 2019, s. 56-57, 120, 134; **Ülgen/Helvacı/Kaya/Nomer Ertan**, s. 139, 261; **Kendigelen/Kırca**, s. 146, 164, 283; **Bozer A./Göle C.**, Kıymetli Evrak Hukuku, 9. Bası, Ankara 2020, s. 74, 190, 243; **Bilgili F./Demirkapı E.**, Kıymetli Evrak Hukuku, 10. Bası, Bursa 2019, s. 71, 128, 148; **İmregün O.**, Kara Ticareti Hukuku Dersleri, 13. Bası, İstanbul 2005, s. 539, 565; **Domaniç H.**, Kıymetli Evrak Hukuku, İstanbul 1960, s. 265, 276.

ması, İcra ve İflâs Kanunu'nun 167. maddesinin ikinci fıkrası bakımından yeterli kabul edilmemelidir.

Takip talebine eklenen karşılıksız çekin fotokopisi üzerinde tahrifat yapılmışsa, icra müdürünün hareket etme tarzına ilişkin kanunî bir düzenleme mevcut değildir. Bu hususta, İcra ve İflâs Kanunu'nun 167. maddesinin ikinci fıkrası gözetilerek bir sonuca varmak gerekir. İcra müdürü, takip talebine kambiyo senedinin aslının veya söz konusu kambiyo senedi bir çekse, muhatap banka tarafından onaylanmış çek fotokopisinin eklenip eklenmediğini kontrol etmekle yükümlüdür. Dolayısıyla icra müdürüne şeklen de olsa eklenen fotokopiyi inceleme yükümlülüğü yüklenmiştir. Söz konusu yükümlülük, aynı zamanda icra müdürüne tanınmış bir yetkidir. Bu nedenle kanaatimizce fotokopi üzerinde tahrifat yapıldığı çıplak gözle görülüyorsa, icra müdürü doğrudan talebi reddetme veya kabul etme yoluna gitmeden, öncelikle muhatap bankadan çekin aslını veya muhatap banka tarafından onaylanmış ön ve arka yüzünün bir örneğini talep etmeli ve bu doğrultuda yapacağı incelemeden sonra talep hakkında karar vermelidir.

b. Takip Talebine Protestonun Eklenmesi Gereken Durumlar

İcra ve İflâs Kanunu'nun gerek 167. maddesinin ikinci fıkrasında gerekse 176/b maddesinin ikinci fıkrasında, kambiyo senetlerinin "asıllarından" bahsedilmiştir. Ancak protesto evrakının da takip talebine eklenmesi Kanun'da öngörülmemiştir. Daha önce de belirtildiği üzere kambiyo senetleri, tedavül kabiliyeti olan ve tedavül hızı yüksek senetlerdir. Dolayısıyla kambiyo senedi, vadesi gelinceye kadar pek çok kez ciro edilmiş olabilir. Alacaklının, poliçe ve bonoda müracaat borçlularına başvurabilmesi için bu kişilere bir ödememe protestosu göndermiş olması gerekmektedir. İbraz süresi içerisinde bankaya veya bir takas odasına ibraz edilen çek bakımındansa, alacaklının böyle bir yükümlülüğü yoktur. Müracaat borçlularına başvuru koşulları ve protestodan muafiyet hâlleri, Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmiştir. Ancak bu husus incelememizin kapsamını aştığından²², müracaat borçlularına karşı da takip yapmak isteyen

²² Öztan, s. 138 vd., 303 vd.; Poroy/Tekinalp, s. 232 vd., s. 350 vd.; Kendigelen/Kırca, s. 251 vd., s. 329 vd.; Ülgen/Helvacı/Kaya/Nomer Ertan, s. 213 vd., 321 vd.; Pulaşlı, s. 219 vd., Can M., Kıymetli Evrak Hukuku Ders Kitabı, 4.

alacaklının, müracaat borçlularına başvuru hakkının bir ödememe protestosunun düzenlenmesine bağlandığı durumlarda, bu ödememe protestosunu da takip talebine eklemesi gerektiğini belirtmekle yetiniyoruz²³. Zira protesto evrakı, kambiyo senediyle bir bütün arz ettiğinden²⁴, kambiyo senedinin aslının sunulmasına ilişkin öngörölmüş olan düzenleme, müracaat borçlularına başvuru bakımından protestoyu da kapsar.

c. Kambiyo Senedinin Aslının veya Fotokopisinin ya da Protestonun Takip Talebine Eklenmemesinin Yaptırımı

Alacaklının, takip talebine kambiyo senedinin aslını veya aslını eklemesi hukuken mümkün olmadığı için onaylı fotokopisini ya da protestoyu eklemediği durumlarda, icra müdürünün ödeme emrini düzenleyerek borçluya tebliğ etmemesi gerekir. Ancak kambiyo senedinin aslı takip talebine eklenmediği hâlde, başka bir anlatımla İcra ve İflâs Kanunu'nun 167. maddesinin ikinci fıkrasına aykırı olarak, ödeme emri düzenlenip borçluya tebliğ edilmişse, borçlu yedi gün içerisinde ödeme emrinin iptali için şikâyet yoluna başvurabilir²⁵.

Uygulamada icra müdürleri, kambiyo senedinin aslını farklı gerekçelerle teslim almaktan kaçınabilmektedir. Kambiyo senedinin aslının teslim alınmasının doğurduğu sorumluluk bir yana²⁶, bazen fizikî şartlar

Bası, İstanbul 2019, s. 120 vd., s. 213 vd.; **Bahtiyar**, s. 96 vd., s. 165 vd.; **Bozer/Göle**, s. 146 vd., s. 421 vd.

²³ **Pekcanıtez/Atalay/Özekes/Sungurtekin Özkan**, s. 261; **Atalı/Ermenek/Erdoğan**, s. 367; **Kuru**, El Kitabı, s. 772; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**, s. 368-369; **Görgün/Börü/Kodakoğlu**, s. 267; **Ulukapı**, s. 215; **Karlı**, s. 371-372; **Helvacı**, s. 173.

²⁴ **Pekcanıtez/Atalay/Özekes/Sungurtekin Özkan**, s. 261.

²⁵ **Pekcanıtez/Atalay/Özekes/Sungurtekin Özkan**, s. 261; **Atalı/Ermenek/Erdoğan**, s. 366; **Kuru**, El Kitabı, s. 770; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası**, s. 367; **Görgün/Börü/Kodakoğlu**, s. 267; **Karlı**, s. 372; **Ergün**, s. 43; **Helvacı**, s. 172.

²⁶ Yargıtay, borçlu imza itirazında bulunursa, alacaklının imzanın borçlunun el ürünü olduğunu ispat etmekle yükümlü olduğuna ve kambiyo senedinin aslı icra dairesine teslim edildiği için, ispat yükü bakımından farklı bir değerlendirme yapılmasına yer olmadığına hükmetmiştir: “[...] Somut olayda, takip

yeterli olmadığı için de (örneğin, icra dairesinde bir icra kasası olmaması gibi) kambiyo senedinin aslının teslim alınmasından kaçınılmaktadır. Ancak Yargıtay'ın kökleşmiş içtihatlarına göre kambiyo senedinin aslının en azından itiraz süresi boyunca icra dairesinde saklanması gerekir²⁷. Aksi

dayanağı senet, takip açılırken her ne kadar icra dairesi kasasına alınmışsa da yargılama sırasında dayanak bono aslının icra müdürlüğünde kaybolduğu ve mahkemeye gönderilemediği, yapılan araştırmalara karşın yine belge aslının bulunamadığı görülmüş, uzun süre imzaya itirazın incelenmesi sırasında temin olunamadığından imza incelemesi yapılamamıştır. İspat külfeti alacaklıda olup, senet aslı üzerinden imza incelemesi yapılmalıdır. Yerleşik Yargıtay uygulamasına ve bu arada Dairemizin istikrar bulan kararlarına göre fotokopi üzerinden imza incelemesi yapılamaz. "İmzaya itirazda ispat külfeti alacaklıya aittir" (HGK'nun 26.04.2006 tarih, 2006/12-223 E.-2006/235 K.). Diğer bir deyişle, alacaklı, takip dayanağı bonoda borçlu keşideciye atfen atılı imzanın onun eli ürünü olduğunu, itiraz halinde ispat etmek zorundadır. Senet aslı ibraz edilemiyorsa bu halde uyuşmazlığın çözümü dar yetkili mahkemenin görevi dışında kalıp yargılamayı gerektirir. Bu durumda ispat yükünün gereği gibi yerine getirilmediğinden ve imzanın borçluya ait olduğu hususu alacaklı tarafından kanıtlanamadığından itirazın kabulüne karar verilmelidir. Ayrıca alacaklı tarafından İİK 5. maddesi uyarınca İcra ve İflas Dairesi görevlilerinin kusurlarından dolayı idare aleyhine tazminat davası açılabilir. Devletin, zararın meydana gelmesinde kusuru bulunan görevlilere rücu hakkı saklıdır. Bu davalara adliye mahkemelerinde bakılır [...] (12. HD, 28.06.2012, 5863/22981 (E-Uyar)).

²⁷ "[...] senet aslının verilmesi zorunluluğu, icra memurunun seçtiği özel takip yolunun uygunluğunu araştırmak amacına yöneliktir. Bununla birlikte, borçlunun da itiraz süresi içinde icra dairesinde senet aslını görüp, yazılışını ve imzasını inceleyerek itiraza değer bir konu olup olmadığını saptamasına yardım amacı da güder. Bu nedenle senet, icra memurunca görülüp hemen geri verilmeyerek, hiç değilse itiraz süresince borçlu tarafından incelenebilmesi için icra dairesinde alıkonulmalıdır [...]" (12. HD, 21.10.1971, 10096/10565 (Kazancı)). "[...] İİK'nun 16. maddesi gereğince senet aslının kasaya alınması kanuni mecburiyettir. Hiç değilse itiraz süresi içinde icra dairesinde bulundurulması gerekir. Bu cihet nazara alınmadan şikâyetin reddi isabetsizdir [...]" (12. HD, 14.11.1983, 7573/8855 (Kuru, C. II, s. 1651)). Aynı yönde benzer kararlar için bkz. 12. HD, 01.05.2007, 6461/8617 (Lexpera); 12. HD, 18.09.2013, 22456/28965 (Lexpera).

hâlde borçlu, kambiyo senedinin aslının takip talebiyle birlikte sunulmadığı veya senedin icra dairesinde bulunmadığına ilişkin şikâyet yoluna başvurursa, ödeme emri iptal edilir. Alacaklı, kambiyo senedinin aslını takip talebiyle birlikte sunmasına rağmen icra dairesince senedin aslının teslim alınmasından kaçınılmışsa, borçlunun ödeme emrinin iptali için şikâyet yoluna başvurmasında alacaklının bir kusuru bulunmadığından, alacaklı aleyhine yargılama giderlerine ve kanunî vekâlet ücretine hükmedilmemesi gerekir²⁸. Öte yandan alacaklı, kambiyo senedinin aslını takip talebine eklememiş olmasına rağmen icra müdürü ödeme emri düzenleyip borçluya tebliğ etmişse, borçlunun ödeme emrinin iptali için şikâyet yoluna başvurması durumunda, alacaklı aleyhine yargılama giderlerine ve kanunî vekâlet ücretine hükmedilmelidir.

2. Takip Dayanağı Senedin Kambiyo Senedi Niteliğini Haiz Olması

İcra ve İflâs Kanunu'nun 168. maddesinin birinci fıkrasıyla 171. maddesinin birinci fıkrasında, gerek kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takipte gerekse kambiyo senetlerine özgü iflâs yoluyla takipte, icra müdürünün takip dayanağı senedin kambiyo senedi olduğunu tespit etmesi durumunda ödeme emri düzenleyeceği hükme bağlanmıştır. Dolayısıyla icra müdürü, takip talebine eklenen senedin, kambiyo senedi niteliğinde olup olmadığını kendiliğinden incelemekle yükümlüdür.

Bir senedin kambiyo senedi niteliğini haiz olup olmadığı, ilgili kambiyo senedi türünü düzenleyen Türk Ticaret Kanunu'nu hükümlerine göre belirlenir. İcra müdürüne kanunen yüklenmiş olan senedin vasfını inceleme yükümlülüğünün kapsamı konusunda Kanun'da bir açıklık

²⁸ **Pekcanıtez H./Simil C.**, İcra-İflâs Hukukunda Şikâyet, 2. Bası, İstanbul 2017, s. 416-417. Aynı yönde bkz. “[...] alacaklı takip yaparken, senet aslının icra dairesine ibraz edildikten sonra icra memurluğunca alacaklıya iade edildiği anlaşıldığı takdirde, muhafaza külfeti yönünden icra memurunun yaptığı yanlış muameleden dolayı alacaklının masraf ve ücreti vekâletle sorumlu tutulamayacağı düşünülmeksizin, bu hususta gerekli inceleme yapılmadan, alacaklının masraf ve ücreti vekâletle mahkum edilmesi isabetsizdir [...]” (12. HD, 23.06.1980, 3975/5432 (Uyar T., İcra Hukukunda Yetki ve Görev ve Yargılama Usulü, Manisa 1983, s. 294).

yoktur. İsviçre hukukunda icra müdürünün senedin niteliği bakımından yapması gereken incelemenin, sadece basit ve yüzeysel bir incelemeden ibaret olduğu ve senedin ilk görünüş itibarıyla (*prima facie*) bir kambiyo senedi olmadığına anlaşıldığı veya ilgili kambiyo senedinin ciddi bir şekli eksiklik içerdiği durumlarda takip talebinin reddedilmesi gerektiği kabul edilmektedir²⁹. Bu görüşe göre icra müdürü, senedin zorunlu unsurlarından birisi açıkça eksik değilse, görünüş itibarıyla kambiyo senedi vasfını haiz görünen senet üzerinde detaylı bir inceleme yapmaya ihtiyaç duymadan, ödeme emrini düzenleyerek borçluya göndermelidir. Zira kambiyo senedi niteliğine ilişkin daha ayrıntılı bir değerlendirmenin yapılmasının gerektiği durumlarda, borçlu şikâyet yoluna başvurarak bu incelemeyi icra mahkemesinden talep edebilir.

Kanaatimizce icra müdürünün, senedin kambiyo senedi niteliğini haiz olup olmadığına ilişkin yapacağı incelemenin çok ayrıntılı olması beklenmemelidir. İcra Müdür ve Yardımcıları ile İcra Kâtiplerinin Sınav, Atama ve Nakil Yönetmeliği'nin 3. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde, icra müdürü veya müdür yardımcısı olarak açıktan ilk defa veya naklen atanmak için hukuk fakültesi, adalet meslek yüksek okulu, meslek yüksek okullarının adalet bölümü veya adalet meslek eğitimi ön lisans programı mezunu olmak, öğrenim yabancı ülkede yapılmış ise denklik belgesi almış olma şartı aranmıştır. Aynı hükmün ikinci fıkrasının (b) bendinde ise icra kâtipleri arasından yapılacak atamalarda, adayın hukuk fakültesi, adalet meslek yüksek okulu, meslek yüksek okullarının adalet bölümü veya adalet meslek eğitimi ön lisans programı veya Adalet Bakanlığı'nın ihtiyaç durumuna göre belirleyeceği diğer alanlarda en az dört yıllık yüksek öğrenim yapmış veya bunlara denkliği kabul edilmiş yabancı öğretim kurumlarından mezun olması yeterli sayılmıştır. Dolayısıyla icra müdürlerinin hukuk fakültesi mezunu olması şartı kesin olarak aranmadığından, bu alanda yeterli ihtisasa sahip olmayan bir icra müdüründen ayrıntılı bir inceleme ve/veya hukukî

²⁹ **Bauer** [BSK-SchKG], Art. 178, N. 12; **Talbot** [SK-SchKG], Art. 178, N. 1; **Roth** [KuKo-SchKG], Art. 178, N. 4; **Kren Kostkiewicz J.**, SchKG Kommentar, 20. Aufl., Zürich 2020, Art. 178, N. 3; **Fritschi**, s. 44.

nitelendirme yapması beklenmemelidir³⁰. Bununla birlikte kambyo senetlerine özgü takip yolunda süreler ve takibe yapılacak itirazın doğuracağı sonuçlar, genel haciz yoluyla veya genel iflâs yoluyla takibe göre daha kısa ve sınırlı olduğundan, borçlunun ilk bakışta dahi kambyo senedi niteliğini haiz olmayan bir senede istinaden başlatılan kambyo senetlerine özgü haciz veya iflâs yoluyla takibe maruz bırakılmamasında haklı bir menfaati vardır. Örneğin, takip talebine eklenen senette “bono” ya da “emre yazılı senet” veya “poliçe” ibarelerinin yer almaması, açıkça takvimde olmayan bir tarihi düzenleme veya vade tarihi olarak içermesi (örneğin 42 Mart 2022 veya 38 Nisan 2023 gibi) veyahut borçlunun imzasını içermemesi gibi durumlarda, senetteki şeklî eksikliklerin veya aykırılıkların senedin kambyo senedi vasfı kazanmasına engel olacağı ilk bakışta anlaşılabilir³¹. Bu gibi durumlarda icra müdürünün takip talebini reddetmesi gerekir. Bir kambyo senedinin zayi olması nedeniyle alınan iptal kararı, kambyo senedi niteliğini haiz olmadığından, alacaklı kambyo senetlerine özgü takip yoluna başvuru talebine iptal kararını eklemişse, bu talep icra müdürü tarafından reddedilmelidir³².

Öte yandan elindeki senedin geçerli bir kambyo senedi olduğunu düşünen alacaklının, kambyo senetlerine özgü takip yoluna başvurmada haklı bir menfaati olduğu yadsınamaz. Ayrıca icra müdürünün inceleme yükümlülüğü, İcra ve İflâs Kanunu'nun 16. maddesinin ikinci fıkrasıyla birlikte düşünülmelidir. Bir hakkın yerine getirilmemesi ve sebepsiz şekilde sürüncemede bırakılması, süresiz şikâyet sebebi olmasının yanı

³⁰ Aynı yönde bkz. **Helvacı**, s. 167.

³¹ İcra müdürü, maddî hukuka ilişkin değerlendirmeler yapamaz. Kambyo senedinden doğan alacağın zamanaşımına uğrayıp uğramadığını, borcun ödenip ödenmediğini veya imzanın borçluya ait olup olmadığını kendiliğinden inceleyemez ve bunlara dayanarak takip talebini reddedemez (**Gör-gün/Börü/Kodakoğlu**, s. 267). Kaldı ki, bu hususların icra müdürü tarafından incelenmemesi, borçlunun hak kaybına neden olmaz. Çünkü borçlu, ödeme emrinin tebliğinden sonraki aşamada itiraz yoluyla bu hususların icra mahkemesince değerlendirilmesini talep edebilir (**Helvacı**, s. 167-168).

³² **Kuru**, El Kitabı, s. 771; **Karslı**, s. 371; **Uyar**, Takip Talebi, s. 182. Aksi yönde bkz. **Muşul**, s. 614.

sıra Adalet Bakanlığı Disiplin Yönetmeliği'nin beşinci maddesinin atfıyla uygulanacak 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125. maddesi uyarınca icra müdürünün disiplin sorumluluğunu da gerektirebilecek bir fiildir veya fiillerdir. Dolayısıyla icra müdürü, alacaklının talebinin sürüncemede kalmaması veya haksız yere talebin reddedilmemesi için, kambyo senetleri konusunda daha ihtisas sahibi olan icra mahkemesi tarafından yapılması gereken ayrıntılı bir incelemeye girmeden, şeklen unsurları tam olan ve senedin kambyo senedi vasfını kazanmasına engel olacak açık bir eksiklik içermeyen senetler bakımından ödeme emri düzenleyerek borçluya tebliğ etmelidir³³.

İcra müdürü yaptığı inceleme sonucunda alacaklının elinde bulunan senedin bir kambyo senedi niteliğini haiz olmadığına karar vermiş ve bu nedenle takip talebini reddetmişse, alacaklı süresiz şikâyet yoluna başvurabilir³⁴.

3. Takip Dayanağı Kambyo Senedinin Vadesinin Gelmiş Olması

a. Genel Olarak

İcra müdürü, kambyo senedinin vadesinin geldiğini görürse, borçluya senet suretiyle birlikte hemen bir ödeme emri gönderir (İİK m. 168/1, 171/1). Kanun'da öngörülen bu açık düzenleme nedeniyle icra müdürü, takibin dayanağı kambyo senedinin vadesinin gelip gelmediğini kendiliğinden incelemekle yükümlüdür. Kanun'da icra müdürünün yapması gereken inceleme bakımından zorunlu bir sıra öngörülmemiştir. Ancak mantıken öncelikle kambyo senedinin ve varsa ödememe protestosunun aslının ve borçlu sayısı kadar onaylı örneğinin takip talebine eklenip eklenmediğini, daha sonra senedin kambyo senedi vasfını haiz olup

³³ İsviçre hukukunda, icra müdürünün senedin kambyo senedi vasfına sahip olup olmadığından emin olmadığı durumlarda, alacaklı lehine hareket etmesi ve ödeme emri düzenleyerek borçluya göndermesi gerektiği ileri sürülmüştür (Roth [KuKo-SchKG], Art. 178, N. 4).

³⁴ Pekcanitez/Atalay/Özekes/Sungurtekin Özkan, s. 262. Helvacı, talebin reddedilmesi durumunda alacaklının 7 gün içerisinde şikâyet yoluna başvurabileceğini ileri sürmüştür (Helvacı, s. 167, dn. 9).

olmadığını incelemesi gerekir. İcra müdürü, senedin kambiyo senedi vasfında olmadığına kanaat getirirse, senedin vadesinin gelip gelmediğine bakmaksızın takip talebini reddeder. Öte yandan senedin kambiyo senedi niteliğini haiz olduğunu tespit ederse, ödeme emri düzenleyip borçluya tebliğ etmeden, senedin vadesinin gelip gelmediğini incelemek zorundadır³⁵.

Polİçe ve bono bakımından Kanun'da dört tür vade öngörölmüşdür. Çek ise bir ödeme aracı olduğundan, çekte vade yoktur ve göröldüğünde ödenir (TTK m. 795/1). Ancak uygulamada çek, bir kredi aracı olarak kullanılmaktadır³⁶. Kambiyo senetlerinde vade, çalışmamızın sınırlarını aştığından, sadece icra müdürünün vade bakımından yapması gereken incelemeye örnekler vermekle ve Çek Kanunu'na eklenen Geçici 3. maddenin beşinci fıkrasına ve Çek Kanunu'nun 3. maddesinin sekizinci fıkrasına ilişkin bazı açıklamalar yapmakla yetineceğiz.

b. Polİçe ve Bono Bakımından Vadenin Değerlendirilmesi

aa. Genel Olarak

Vade, poliçe ve bonoda zorunlu bir unsur olmakla birlikte, senedin üzerinde vade yazılmamış olmaması, söz konusu poliçe veya bonoyu geçersiz kılmaz (TTK m. 672/2, 777/2). Vadesi gösterilmemiş poliçe veya bono, göröldüğünde ödenmesi şart olan bir poliçe veya bono sayılır. Dolayısıyla düzenleme tarihi içeren ve fakat vade tarihi içermeyen bir poliçe veya bono için, kambiyo senetlerine özgü takip yoluna başvurulmuşsa, her ikisinde de ya düzenleme ya düzenlenme tarihinin takip tarihinden önce olması yeterlidir. Göröldükten belirli bir süre sonra vadeli bir poliçe veya bono düzenlenmişse, senet üzerine "görölmüştür" veya benzeri bir ifade yazılarak tarihin atıldığı gün esas alınarak, vadenin gelip gelmediği icra müdürü tarafından hesaplanmalıdır.

Uygulamada en çok belirli bir günde ödenecek vadeli poliçe ve bonolar düzenlenir. Kural olarak vade, senet üzerine kesin bir gün olarak

³⁵ Ülgen/Helvacı/Kaya/Nomer Ertan, s. 344; Helvacı, s. 174.

³⁶ İleri vadeli çek sorunuyla ilgili ayrıntılı açıklamalar için bkz. Kendigelen/Kırca, s. 306 vd.

yazılır. Ancak vadenin belirli ve hesaplanabilir olması da belirli vade için yeterli kabul edilmektedir³⁷. Dolayısıyla senet üzerinde örneğin, “2022 yılının Şeker Bayramının son günü” veya “Cumhuriyet Bayramı 2022” gibi vade tarihi belirlenmiş olması yeterli ve geçerlidir. İcra müdürü, bu gibi durumlarda vadenin hangi güne denk geldiğini belirlemek ve buna göre senedin vadesinin gelip gelmediğini kendiliğinden tespit etmekle yükümlüdür. Belirli bir günde vadeli poliçe veya bonolarda, vadenin söz konusu ayda olmayan bir gün olarak belirlenmesi durumunda (örneğin, 31 Nisan veya 31 Haziran gibi), belirlenen vadenin dürüstlük kuralına uygun şekilde yorumlanarak belirtilen ayın son günü olarak ele alınması gerektiği kabul edilmektedir³⁸. Vadenin gelip gelmediği belirlenirken vadenin dürüstlük kuralına uygun şekilde yorumlanması gereği, icra müdürü bakımından da geçerlidir.

³⁷ **Kendigelen/Kırca**, s. 237; **Pulaşlı**, s. 141; **Bahtiyar**, s. 59; **Kayıhan**, s. 111; **İmreğün**, s. 541; **Ülgen/Helvacı/Kaya/Nomer Ertan**, s. 143; **Çamoğlu**, s. 51; **Bozer/Göle**, s. 133.

³⁸ **Poroy/Tekinalp**, s. 156-157; **Kendigelen/Kırca**, s. 238; **Pulaşlı**, s. 142; **Kayıhan**, s. 111; **Ülgen/Helvacı/Kaya/Nomer Ertan**, s. 143. Yargıtay’ın içtihadı da aynı yöndedir. Örneğin, “[...] Takip dayanağı bono 31.06.2006 vade tarihini taşımaktadır. Mahkemece anılan tarihin imkânsız bir tarih olduğundan bahisle İİK’nun 170/a maddesi gereğince takibin iptaline karar verildiği görülmektedir. Dairemizin süregelen içtihatlarında da benimsendiği üzere bonoda yukarıda açıklanan biçimde gerçekte var olmayan bir tarihin vade tarihi olarak gösterilmiş olmasının bono vasfını ortadan kaldıracağını kabul etmek hakkın zayiine sebep olur. Her ne kadar Haziran ayının 31. günü söz konusu olmaz ise de, vade tarihinin bu şekilde gösterildiği hallerde bononun vade tarihinin Haziran ayının son günü olacağını kabulü gerekir (HGK’nun 21.06.2000 tarih ve 2000/12-1011 E. - 2000/1076 K.). Mahkemece, açıklanan durum karşısında borçlunun itirazlarının incelenerek oluşacak sonuca göre bir karar vermek gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir [...]” (12. HD, 09.03.2007, 1118/4394 (Legalbank)). Doktrinde, ilgili takvim yılının 30 Şubat’ının vade olarak belirlenmesinin geçerli olup olmayacağı tartışmalı olmasına rağmen Yargıtay bu tarihi geçerli bir vade kaydı olarak kabul etmiş ve vadenin Şubat’ın son günü olduğuna hükmetmiştir: “[...] Taraflar arasındaki "Takibin iptali" davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; Aksaray İcra Tetkik Mercince takibin iptaline dair verilen 11.11.1999 gün ve 195-191 sayılı Kararın incelenmesi davalı

bb. Vadeden Önce Başvuru Hâlleri

Türk Ticaret Kanunu'nun 713. maddesinin ikinci fıkrasında poliçe bakımından hamilin vadeden önce düzenleyene, cirantalara ve poliçe dolayısıyla taahhüt altına giren kişilere başvurma hakkı düzenlenmiştir. Türk Ticaret Kanunu'nun 778. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi uyarınca poliçe için düzenlenmiş olan vadeden önce başvuru hakkı, bonolara da uygulanır. Türk Ticaret Kanunu'nun 713. maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendi uyarınca muhatap iflâs etmiş veya bir ilamla ispatlanmamış olsa da sadece ödemelerini tatil etmiş veya aleyhindeki herhangi bir icra takibi semeresiz kalmışsa, hamil vadeyi beklemeden poliçe dolayısıyla taahhüt altına girenlere başvurabilir. Anılan hükmün (c) bendinde ise kabul için arzı yasaklanmış bir poliçenin düzenleyenin iflâs etmesi durumunda da hamilin vadeyi beklemeden poliçe dolayısıyla taahhüt altına girenlere başvurabileceği öngörülmüştür.

İcra müdürü, hemen yukarıda da belirtildiği üzere kambiyo senedinin vadesinin gelip gelmediğini kendiliğinden incelemekle yükümlüdür. Ancak henüz vadesi gelmemiş bir poliçeye veya bonoya dayanılarak

alacaklı vekili tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin 28.12.1999 gün ve 16745-17482 sayılı ilamı ile; '[...] takip dayanağı bonolarda tanzim tarihinin 30.2.1997 olarak yazılı olması nedeniyle gerçeği yansıtmadığı ve bunun TTK.nun 688/6. maddesine aykırı bulunduğundan bahisle takibin iptal edildiği görülmektedir. Tanzim tarihinin 30.2.1997 olarak yazılmış olması halinde bu durumun belgenin bono olma özelliğini ortadan kaldıracağını kabul etmek aşırı bir şekilcilik olup, hakkın zayiine neden olur. Her ne kadar Şubat ayının 30. günü söz konusu olamaz ise de, tanzim tarihinin bu şekilde gösterildiği hallerde bunun yanıldan kaynaklandığının ve bu eksikliğin bononun niteliğini etkilemediğinin ve tanzim tarihinin Şubat ayının son günü olarak yazıldığı kabulü gerekir. O halde borçlunun esasla ilgili itirazlarının incelenip hasil olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir [...] gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle yeniden yapılan yargılama sonunda; mahkemece önceki kararda direnilmiştir [...] Tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dosyadaki tutanak ve kanıtlara, bozma kararında açıklanan gerektirici nedenlere göre, Hukuk Genel Kurulu'na da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulmak gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır [...]]' (HGK, 21.06.2000, 12-1011/1076 (Kazancı)).

başlatılan bir kambiyo senetlerine özgü takipte, icra müdürü senedin vadesinin gelmediğini tespit ederse, kendiliğinden vadeden önce başvuru hâllerinden birisinin mevcut olup olmadığını araştırmak zorunda değildir. Vadeden önce başvuru hâllerinden birisinin mevcut olduğunu hamil ispat etmekle yükümlüdür. Bu nedenle hamil, ileri sürdüğü vadeden önce başvuru hâlinin mevcut olduğunu ortaya koyan belgeleri de takip talebine eklemelidir. Hamil, muhatapın (ya da kabul için arzı yasaklanmış bir poliçenin düzenleyenin) veya bonoda düzenleyenin iflâsının açıldığına ilişkin mahkeme kararının veya iflâs kararın ilanının (İİK m. 166/2) bir örneğini takip talebine eklemelidir. Muhatap veya düzenleyen aleyhine yapılan bir icra takibinin semeresiz kaldığı aciz vesikasıyla ispat edilebileceğinden (İİK m. 105, 143), vadeden önce başvuru hakkının kullanılması bir takibin semeresiz kaldığına dayandırılmışsa, takip talebine aciz vesikasının eklenmesi gerekir.

Borçlunun “ödemelerini tatil etmesi” kavramı, İcra ve İflâs Kanunu’nun 177. maddesinde bir iflâs sebebi olarak düzenlenmiştir. Ödemelerin tatili, belirgin hâle gelmiş bir ödeme güçlüğüne dayalı olarak borçlunun genel ve devamlı nitelikteki muaccel borçlarını ödeyememe durumunu ifade eder³⁹. Ödemelerin tatil edilmesinin vadeden önce başvuru sebebi olabilmesi için, borçların ödenmemesi hâlinin süreklilik göstermesi ve ciddi olması gerekmektedir⁴⁰. Muhatapın veya düzenleyenin

³⁹ Pekcanitez/Atalay/Özekes/Sungurtekin Özkan, s. 403; Atalay/Ermenek/Erdoğan, s. 543; Kuru, El Kitabı, s. 1146; Kuru/Aydın, s. 401-402; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, s. 493-494; Görgün/Börü/Kodakoğlu, s. 402; Muşul T., İflâs ve Konkordato Hukuku, 2. Bası, Ankara 2019, s. 78; Ulukapı, s. 391; Karslı, s. 372. Bu hususta ayrıca bkz. Çavdar P., Karşılıklı Borç Yükleyen Sözleşmelerde İfa Güçsüzlüğü ve Hukuki Sonuçları (TBK md. 98), İstanbul 2021, s. 161 vd.

⁴⁰ Ülgen/Helvacı/Kaya/Nomer Ertan, s. 220; Berkin N. M., İflâs Hukuku, 4. Bası, İstanbul 1972, s. 173; Deynekli A., Aciz Hali ve İflasın İşçi Alacaklarının Tahsiline Etkisi, ABD, C. 67, S. 2, Y. 2009, s. 44. Kendigelen/Kırca, konkordato talebinin “ödemelerin tatil edilmesi” olarak değerlendirilebileceğini ileri sürmüştür (Kendigelen/Kırca, s. 263). Bu görüşe katılmıyoruz. Zira 7101 sayılı Kanun’la konkordato kurumunda yapılan değişikliklerle sadece vadesi gelen borçlarını ödeyemeyen borçlunun değil, aynı zamanda vadesinde borçlarını

ödemelerini tatil etmesinin ispatı için Kanun'da özel bir düzenleme yoktur. Bununla birlikte alacaklı, vadesinden önce elindeki kambiyo senedine dayalı olarak kambiyo senetlerine özgü takip yoluna başvurmak istiyorsa, borçlunun ödemelerini tatil ettiğine ilişkin elindeki belgeleri sunmalıdır. Borçlunun ödemelerini tatil ettiğine ilişkin hiçbir beyanda bulunmadan ve bu hususta bir belge sunmadan kambiyo senedine özgü takip yoluna başvurulursa, icra müdürü kambiyo senedinin henüz vadesinin gelmediğini tespit ettiği anda takip talebini reddetmelidir. İcra müdürünün, vadeden önce başvuru hâllerinden “borçlunun ödemelerini tatil etmesi” hâlinin varlığını araştırma yükümlülüğü yoktur.

c. İleri Vadeli Çeklerin, Çek Kanunu'nun 3. Maddesinin Sekizinci Fıkrası ile Geçici 3. Maddenin Beşinci Fıkrası Kapsamında İcra Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi

Çek bir ödeme aracı olduğundan, çekte vade yoktur. Ancak uygulamada çek, üzerine fiilî düzenleme tarihinden daha ileri bir tarih yazılmak suretiyle bir kredi aracı olarak kullanılmaktadır. Çek Kanunu'nda öngörülen bazı düzenlemelerle, bu fiilî uygulamaya izin verilmektedir. Çek Kanunu'nun Geçici 3. maddesinin beşinci fıkrasında, 31.12.2023 tarihine kadar üzerinde yazılı düzenleme tarihinden önce çekin ödenmek için muhatap bankaya ibrazının geçersiz olduğu hükme bağlanmıştır.

ödeyememe tehlikesi altında bulunan borçlunun da konkordato talebinde bulunmasına imkân sağlanmıştır (İİK m. 285/1). Konkordatoya ilişkin düzenlemelerin amacı, ödeme güçlüğü çeken borçluyu tekrardan malî olarak “iyileştirmektir” (Pekcanıtez H./Erdönmez G., 7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, İstanbul 2018, s. 4-5; Altay S./Eskiocak A., Konkordato ve Yeniden Yapılandırma Hukuku, 5. Bası, İstanbul 2019, s. 10-11). Konkordato talebinde bulunan borçlunun her hâlükarda ödemelerini tatil etmiş kabul edilmesi ve alacağı kambiyo senedine bağlı olan alacaklılara senedin vadesinden önce kambiyo senetlerine özgü takip yapma imkânı tanınması, konkordatonun amacıyla bağdaşmaz. Ancak bu husus icra müdürünün kambiyo senetlerine özgü takip yolunda inceleme yetkisi bakımından değerlendirildiğinde, konkordatonun mevcut bir ödeme güçlüğü için mi, yoksa ödeme güçlüğüne düşülme tehlikesine karşı bir önlem olarak mı talep edildiği esasen yargılamayı gerektiren bir husus olduğundan, bu değerlendirmenin icra müdürünün inceleme yükümlülüğünün kapsamını aşacağını belirtmek gerekir.

Ayrıca Çek Kanunu'nun üçüncü maddesinin sekizinci fıkrasında üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihinden önce ibraz edilen çek karşılığının kısmen veya tamamen ödenmemiş olması hâlinde, bu çekle ilgili olarak hukukî takip⁴¹ yapılamayacağı, hukukî takip yapılabilmesi için çek, üzerindeki düzenleme tarihine göre kanunî ibraz süresi içinde bankaya ibraz edilmesinin ve "karşılıksızdır" işlemine tâbi tutulmasının şart olduğu hükme bağlanmıştır.

Kural olarak anılan düzenlemeler doğrultusunda, en azından 31.12.2023 tarihine kadar hamilin, çeki üzerinde yazılı düzenleme tarihinden önce muhatap bankaya ibraz etmesi durumunda bankanın çekle ilgili hiçbir işlem yapmaması gerekir. Çek Kanunu'nun üçüncü maddesinin sekizinci fıkrasına göre ise çekin üzerinde yazılı olan düzenleme tarihinden önce muhatap bankaya ibraz edilmesi durumunda karşılığın hesapta mevcut olan kısmı ödenir, ancak karşılıksız kalan kısım için hamilin, çek üzerinde yazılı olan düzenleme tarihine göre belirlenecek ibraz süresi içerisinde çeki tekrar muhatap bankaya ibraz etmesi ve karşılığı yoksa, "karşılıksızdır" işlemi yaptırması gerekir. Öte yandan herhangi bir sebeple ileri vadeli çek, muhatap banka tarafından düzenleme tarihinden önce bankaya ibraz edilmiş ve yukarıda anılan düzenlemelere rağmen "karşılıksızdır" işlemi yapılmış olabilir.

Doktrindeki bir görüşe göre, icra müdürü böyle bir durumda çek henüz vadesinin gelmediği gerekçesiyle borçluya ödeme emri tebliğ etmemelidir; ancak ödeme emri borçluya tebliğ edilmişse de, borçlu yedi gün içerisinde (İİK m. 16) icra mahkemesi nezdinde şikâyet yoluna başvurabilir⁴². Doktrindeki katıldığımız görüşe göre, Çek Kanunu'ndaki anılan düzenlemeler ileri tarihli olarak atılan düzenleme tarihini bir "vade"

⁴¹ Özekes, haklı olarak hukuk terminolojisinde "hukukî takip" diye bir kavram olmadığını, söz konusu ifadeyle icra takibinin kastedildiğini, Kanun lafzına yabancı bir ifade kullanılmasının yanlış olduğunu belirtmiştir (**Pekcantez/Altalay/Özekes/Sungurtekin Özkan**, s. 263).

⁴² **Ülgen/Helvacı/Kaya/Nomer Ertan**, s.345.

hâline getirmemekte, sadece ileri düzenleme tarihine bir sonuç bağlamak-
tadır⁴³. Dolayısıyla takip hukuku bakımından değerlendirildiğinde, yapı-
lan işlemin vade bakımından değil, takip hakkının varlığı bakımından ele
alınması daha doğrudur (İİK m. 168/1-3, 170/a). Zira Çek Kanunu'nun 3.
maddesinin sekizinci fıkrasında da "hukukî takip yapılamaz" demek
suretiyle, düzenleme tarihinden önce alacaklının takip hakkının doğma-
dığı ve takip yetkisinin bulunmadığı kabul edilmiştir⁴⁴. Borçlu, ödeme
emrinin kendisine tebliğinden itibaren beş gün içerisinde, alacaklının ta-
kip hakkı olmadığından bahisle icra mahkemesi nezdinde şikâyet yoluna
başvurabilir.

4. Takip Hakkı

a. Alacaklı Bakımından

İcra müdürü, alacaklının takip hakkının bulunup bulunmadığını
da incelemekle yükümlüdür. Takip hakkı bakımından bir ayırım yapmak
gerekir. Dar anlamda takip hakkı, alacaklının kambiyo senedi üzerinde
yapılacak şeklî inceleme doğrultusunda yetkili hamil olup olmadığını
ifade eder. Geniş anlamda takip hakkı ise icra takip yetkisini ifade eder.
İcra takip yetkisi, medenî usûl hukukundaki dava takip yetkisinin icra
hukukundaki görünümü olup, takibi yürüterek kendi adına takibe konu
olan alacağı tahsil edebilme ve taraf takip işlemlerini yapabilme yetkisi-
dir⁴⁵. İcra takip yetkisi, Kanun'da belirtilen istisnalar haricinde maddî hu-
kuktaki tasarruf yetkisine göre belirlenir.

Kambiyo senetlerine özgü takip yolunda icra müdürü, dar an-
lamda icra takip yetkisini incelemekle yükümlüdür. Başka bir anlatımla
icra müdürü, takip hakkına ilişkin olarak senedi elinde bulunduran ala-
caklının yetkili hamili olup olmadığını incelemek zorundadır. Kural ola-
rak alacak hakkı üzerinde tasarrufta bulunarak bu hakkın bir başkasına

⁴³ Pekcanitez/Atalay/Özekes/Sungurtekin Özkan, s. 263.

⁴⁴ Pekcanitez/Atalay/Özekes/Sungurtekin Özkan, s. 263.

⁴⁵ Pekcanitez/Simil, s. 168; Dişel B., İcra Hukukunda Takip Arkadaşlığı, İstanbul
2014, s. 62. Dava takip yetkisiyle ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Taş Korkmaz H.,
Hukuk Davalarında Gerçek Tarafın Belirlenmesi, İstanbul 2021, s. 44 vd.

devredilmesi, alacağın temlik hüükümlerine göre (TBK m. 183 vd.) gerçekleşir. Ancak kambiyo senetlerinin tedavül kabiliyeti, kanunen emre yazılı olmaları ve ciro ile devredilebilmelerinden kaynaklanır. Kambiyo senetlerinde ciro ve kambiyo senetlerinin nama, emre veya hamiline düzenlenmesine ilişkin hususlar çalışmamızın kapsamı dışında kaldığından, bu hususlarla ilgili sadece takip hakkına ilişkin konulara değinilecektir.

Alacaklı elindeki kambiyo senedine dayanarak kambiyo senetlerine özgü takip yoluna başvurmuşsa, icra müdürünün öncelikle takip talebinde bulunan alacaklının senedin meşru hamili olup olmadığını kontrol etmesi gerekir. Eğer senet ciro yoluyla devredilmişse, icra müdürü ciro zincirini inceleyerek herhangi bir kopukluk olup olmadığını denetlemelidir⁴⁶. Kural olarak yetkili hamil lehtardır. Ancak lehtar senedi ciro etmişse, kopuk olmayan ciro zincirinde⁴⁷ en sondaki hamil yetkili hamildir. Tahsil cirosuyla senedi elinde bulunduran hamil, senedi kendisine ciro eden ciranta dışındaki diğer sorumlulara son ciranta adına takip yapabilir (TTK m. 688/1). Tahsil cirosuyla senedi devreden ciranta da, hamil tarafından senet kendisine geri ciro edilmiş olsa bile kambiyo senedinin aslı kendisindeyse, sorumlulara karşı kambiyo senetlerine özgü takip yoluna başvurabilir. Kambiyo senedinden doğan alacak hakkı, tahsil cirosuyla senedi ciro eden cirantaya aittir. Kambiyo senedini rehin cirosuyla alan hamil, senedi rehin cirosuyla kendisine devreden ciranta dışındaki diğer borçlulara karşı kambiyo senetlerine özgü takip yoluna başvurma hakkına sahiptir. Türk Ticaret Kanunu'nun 818. maddesinde, poliçede rehin cirosunu düzenleyen Kanun'un 689. maddesine atıf yapılmadığından çekte rehin cirosu mümkün değildir. Dolayısıyla çeki rehin cirosuyla

⁴⁶ **Atalı/Ermenek/Erdoğan**, s. 370; **Helvacı**, s. 176.

⁴⁷ Yargıtay, ilk cironun lehtar tarafından yapılmadığı ancak lehtarın da cirosunun bulunduğu kambiyo senetlerinde, ciro zincirinin kopuk olmadığını belirtmekte, ancak lehtar önceki ciroları geçersiz saymaktadır: "[...] Lehtarın cirosundan önce başka ciro yapılması halinde ise daha sonra lehtarın cirosunun bulunması durumunda, lehtarın cirosundan önceki cirolar yok sayılır. Lehtarın cirosundan sonra senedi devralan hamiller, yetkili hamil olurlar [...]" (12. HD, 03.12.2015, 15790/30366 (Lexpera)).

elinde bulunduran hamil, söz konusu ciro geçersiz olduğundan, takip hakkına sahip olmaz.

Kambiyo senetlerinde sorumlulardan veya avalistlerden birisinin ödeme yapması durumunda, muhatap, kendisine hamil tarafından ödeme yapıldığına ilişkin bir şerh (ibra şerhi) yazılarak senedin geri verilmesini isteyebilir (TTK m. 709/1, 778/1-c, 818/1-h). Senette ödeme yaptığı belirtilen ciranta veya avalist ödeme yapmışsa, lehine aval verdiği kişide önce gelen müracaat borçlularına ve düzenleyene karşı kambiyo senetlerine özgü takip yoluna başvurabilir.

Kambiyo senetlerinde hakla senet iç içe geçmiş olduğundan, kural olarak senet üzerinde şeklen yapılacak bir inceleme sonucunda kambiyo senedini elinde bulunduran hamilin yetkili hamil olup olmadığına tespiti yapılabilir. Bununla birlikte Yargıtay, bazı kararlarında icra müdürünün hamilin yetkili hamil olup olmadığını inceleme yetkisi olmadığını ve icra müdürünün incelemesini sadece senedin kambiyo senedi niteliğini haiz olup olmadığı ve vadesinin gelip gelmediği hususlarıyla sınırlandırması gerektiğini içtihat etmiştir⁴⁸. Bu içtihat, eleştiriye açıktır. Zira alacaklının icra takip yetkisine sahip olması, söz konusu icra takibi bakımından

⁴⁸ “[...] İİK.nun 168/1. maddesinde aynen " İcra müdürü senedin kambiyo senedi olduğunu ve vadesinin geldiğini görürse, borçluya senet sureti ile birlikte hemen bir ödeme emri gönderir" hükmüne yer verilmiştir. Anılan madde ile icra memuruna; kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla takipte, sadece senedin kambiyo senedi olup olmadığını ve vadesinin gelip gelmediğini denetleme yetkisi verilmiş olup takip alacaklısının yetkili hamil olup olmadığını araştırma görevi verilmemiştir. Bu nedenle borçluya kambiyo senetlerine mahsus özel yol için hazırlanan örnek 10 nolu ödeme emrinin gönderilmesi gerekir. Somut olayda, takip dayanağı 28.05.2011 tanzim tarihli, 30.07.2011 vade tarihli 8.000,00 TL miktarlı senet ile 02.07.2011 tanzim tarihli ve 03.09.2011 vade tarihli 8.120,00 TL miktarlı senet TTK.nun 688. maddesi ile İİK.nun 168/1. maddesinde açıklanan koşulları içerdiğinden; takip talebinde borçlu gözüken S,[...] Ö[...]'e kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluna ilişkin ödeme emri gönderilmesine ilişkin alacaklı vekilinin talebinin kabulü gerekirken reddeden 13.01.2012 tarihli icra memurluk kararı yukarıda belirtilen yasa maddesi hükmüne aykırıdır [...]” (12. HD, 08.11.2012, 13999/32181 (Lexpera)). Aynı yönde başka bir karar için bkz. 12. HD, 10.12.2004, 20986/25580 (Kazancı).

zorunlu bir unsurdur. Kambiyo senetlerinde hak ile senet arasındaki sıkı bağ nedeniyle, icra müdürünün yetkili hamili tespit etmesi için başka bir belge incelemesine veya araştırma yapmasına gerek yoktur. Kambiyo senedi üzerindeki kayıtlardan, şekli yetkili hamil tespit edilebilir. Dolayısıyla yetkili hamil olmadığı açıkça belli olan bir hamilin takip talebinin icra müdürü tarafından reddi gerekir. Öte yandan senet üzerinde yapılan incelemeden hamilin, şeklen de olsa yetkili hamil olduğu anlaşılıyorsa, icra müdürünün hamilin maddî hukuka göre yetkili hamili olup olmadığını araştırma yükümlülüğü yoktur.

Takip hakkına ilişkin borçlunun şikâyet hakkı süreye bağlanmıştır. İcra müdürü, alacaklının takip hakkı olmadığı hâlde bir ödeme emri düzenleyip borçluya tebliğ etmişse, borçlu 5 gün içerisinde icra mahkemesine şikâyet yoluna başvurabilir (İİK m. 170/a atfıyla m. 168/1-3). İcra ve İflâs Kanunu'nun 170/a maddesinin ikinci fıkrası uyarınca icra mahkemesi, süresinde yapılan şikâyet ve itiraz dolayısıyla, kendisine intikal eden işlerde senedin kambiyo senedi vasfı olmadığı veya alacaklının takip hakkına sahip olmadığı hususlarını kendiliğinden dikkate alarak yapılan takibi iptal edebilir.

b. Borçlu Bakımından

İcra müdürü, alacaklının yetkili hamil olduğunu incelemesinin yanı sıra aleyhine takip yoluna başvuru borçluların da kambiyo senedinde borçlu görünüp görünmediğini incelemelidir. Kambiyo senedinin borçlusu olmayan kişiye karşı kambiyo senetlerine özgü haciz veya iflâs yoluyla takip yapılamaz⁴⁹. Ancak icra müdürünün yapacağı inceleme, alacaklının takip hakkında olduğu gibi senet metniyle ve borçlu olarak gösterilen tarafın senede göre şeklen⁵⁰ borçlu olup olmadığıyla sınırlıdır.

⁴⁹ **Kuru**, El Kitabı, s. 766.

⁵⁰ Yargıtay'ın kambiyo senedinin altında borçlunun imzasına ilişkin farklı içtihatları mevcuttur. Örneğin, Yargıtay yakın tarihli bir kararında şirket yetkilisi tarafından kaşenin üzerine değil de, altına atılan imzayı, imzanın kaşenin üzerine atılması gibi bir kanunî zorunluluk bulunmaması nedeniyle geçerli olarak kabul etmiştir: "[...] Alacaklı tarafından kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile başlatılan icra takibine karşı borçluların icra mahkemesine yaptığı baş-

İsviçre hukukunda da icra müdürünün kambyo senedi incelendiğinde, borçlu ile hamil arasında kambyo hukukundan doğan bir alacaklı-borçlu ilişkisi doğmuş olması ihtimalinin takip talebinin kabulü ve ödeme emrinin düzenlenmesi için yeterli olduğu kabul edilmektedir⁵¹. Örneğin, “karşılıksızdır” işlemi yapılmış bir çeke istinaden yetkili hamil, muhatap bankaya karşı da kambyo senetlerine özgü takip yoluna başvurmak istemişse, icra müdürü takip talebini muhatap banka bakımından reddetmelidir (TTK m. 784, 789/2).

Alacaklının müracaat borçlularına karşı da kambyo senetlerine özgü takip yoluna başvurmak istediği durumlarda, icra müdürü alacak-

vuruda; dayanak bonodaki imzalara itiraz ederek takibin iptalini talep ettikleri, mahkemece, borçlu Sancak A. yönünden itirazın süreden reddedildiği, borçlu şirket yönünden ise şirketin sorumluluğuna gidilebilmesi için imzanın mutlaka şirket kaşesi üzerine atılması gerektiği, şirket kaşesi üzerinde atılı imza bulunmadığı için düzenleyen imzasını ihtiva etmeyen senedin kambyo vasfını taşımadığı gerekçesi ile istemin kabulüne karar verildiği, kararın alacaklı tarafından istinaf edilmesi üzerine Bölge Adliye Mahkemesince istinaf başvurusunun esastan reddine karar verildiği, kararın alacaklı tarafından temyiz edildiği görülmektedir. TTK'nun 776/1-g maddesi gereğince, takip konusu belgenin kambyo vasfını taşıması için "senedi düzenleyen imzasını" ihtiva etmesi zorunludur. TTK'nun 372. maddesi hükmüne göre ise şirket adına imza yetkisini haiz kişiler şirketin unvanı altında imza atarlar. Anılan maddelerde 'sorumluluk' için şirket kaşesi üzerinde imzanın bulunmasının koşul olarak öngörülmediği anlaşılmaktadır. Somut olayda, takip konusu bononun tanzim eden bölümünde imzanın bulunduğu, düzenleyen imzasını ihtiva eden bononun kambyo vasfını haiz olduğu anlaşılmaktadır. O halde mahkemece, borçlu şirketin sair itirazları hakkında karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçe ile hakkındaki takibin iptali yönünde hüküm tesisi isabetsizdir [...]” (12. HD, 25.11.2020, 432/2667 (Karamercan)). Dolayısıyla icra müdürünün yapması gereken, incelemenin kapsamı dar ve sadece şekli hususlarla sınırlı olduğundan, şeklen de olsa bir imza bulunması durumunda ödeme emri düzenlenerek borçluya tebliğ etmektir.

⁵¹ **Bauer** [BSK-SchKG], Art. 178, N. 14; **Fritzsche**, s. 20; **Jaeger C.**, Das Bundesgesetz betreffend Schuldbetreibung und Konkurs Bd. I, 3. Aufl., Zürich 1911, Art. 178, N. 1.

lının müracaat borçlularına karşı başvuru için yerine getirmiş olması gereken (ödememe protestosunun düzenlenmiş olması gibi) şekli koşulları yerine getirip getirmediğini de incelemelidir. Bu nedenle müracaat borçlularına karşı da kambiyo senetlerine özgü takip yoluna başvurulacaksa, ödememe protestosunun aslının takip talebiyle birlikte sunulması önem arz eder. Çekin ibraz süresi içerisinde ibraz edilmesine rağmen ödenmediğine ilişkin çekin üzerinde muhatap banka veya takas odası tarafından yazılmış tarihli bir beyan mevcutsa, ödememe protestosunun düzenlenmiş olmasına gerek olmadığından (TTK m. 808), hamilin çek üzerinde borçlu olarak görünen sorumlulara karşı takip talebi, ödememe protestosunun sunulmasından bağımsız olarak kabul edilerek borçlulara ödeme emri tebliğ edilmesi gerekir. Protestodan muafiyet kaydı içeren poliçe ve bonolar da ödememe protestosunun düzenlenmesine gerek olmadığından, alacaklı hamilin talebi üzerine ödeme emri düzenlenerek müracaat borçlularına tebliğ edilmelidir.

Borçlu, ödeme emri kendisine tebliğ edildikten sonra 5 gün içerisinde kendisinin kambiyo senedinde borçlu görünmediğine ilişkin olarak şikâyet yoluna başvurabilir. İcra ve İflâs Kanunu'nun 170/a maddesinin ikinci fıkrası uyarınca icra mahkemesi, süresi içerisinde yapılan bir şikâyet kapsamında bu hususu kendiliğinden de gözeterek takibin iptaline karar verebilir⁵².

⁵² “[...] Kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takip yapan alacaklı, kambiyo hukuku mucibince takip hakkına sahip olmadığı, özellikle alacaklının kambiyo senedinin yetkili hamili olmadığı, kambiyo senedinin borçlusu olmayan kişiye karşı takip yaptığı veya protesto çekmesi gereken hallerde protesto çekmediği (veya takip konusu çeki süresinde muhatap bankaya veya bir takas odasına ibraz etmediği) halde, icra müdürü takip talebini kabul ederek borçluya kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluna ilişkin (10 örnek) ödeme emri gönderirse, borçlu, beş gün içinde icra mahkemesine şikâyetle bulunarak, kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takibin iptalini sağlayabilir. İcra mahkemesi de süresinde yapılan şikâyet veya itiraz dolayısıyla usulü dairesinde kendisine (icra mahkemesine) gelen (intikal eden) işlerde, takip dayanağı senedin kambiyo senedi niteliğinde olmadığını veya alacaklının kambiyo hukuku mucibince takip hakkına sahip bulunmadığını kendiliğinden (re’sen) nazara alır (inceler). Bu incelemesi sonucunda, icra mahkemesi, takip dayanağı

5. Kambiyo Senetlerine Özgü İflâs Yoluyla Takipte Borçlunun İflâsa Tâbi Kişilerden Olup Olmadığının İncelenmesi

İcra müdürü, alacaklı tarafından takip talebinde gösterilen takip yoluyla bağlıdır. Dolayısıyla alacaklı, takip talebinde kambiyo senetlerine özgü iflâs yoluyla takibi seçmişse, icra müdürü kendiliğinden kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takip yapılmasına veya alacaklının bu

senedin kambiyo senedi niteliğinde olmadığı veya alacaklının kambiyo hukuku mucibince (gereğince) takip hakkına sahip bulunmadığı kanısına varırsa, icra takibinin iptaline karar verir (İİK m. 170/a-2) (Kuru, Baki: İcra ve İflas Hukuku, Ankara 2013, s. 810, 811). 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu (6762 Sayılı TTK)'nun 690. maddesinin 1. fıkrası (6102 Sayılı TTK m. 778) atfıyla uygulanması gereken aynı Kanun'un 626. maddesinin 2. fıkrası ve 642. maddesinin 2. fıkrası (6102 Sayılı TTK m. 714/2 ve 730/1) uyarınca hamilin muayyen bir günde veya keşide gününden veya görüldükten muayyen bir müddet sonra ödenmesi şartını havi bir bonoya dayanarak lehtara ve diğer cirantalara müracaat edebilmesi için ödeme gününü takip eden iki iş günü içinde senet keşidesinin protesto edilmesi gerekir. Hamil protesto keşide etmeksizin lehtar ve cirantayı takip edemez. Zira keşideci protesto edilmediği için lehtar cirantaya karşı müracaat haklarını kaybeder. Alacaklının kambiyo hukuku mucibince takip hakkının bulunup bulunmadığının İİK'nın 170/a maddesine göre icra mahkemesince re'sen araştırılması gerekir. Somut olayda, alacaklı tarafından başlatılan kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile icra takibine dayanak 4 adet senet kambiyo vasfında olup vadelerinin geldiği, 31.12.2009 vade tarihli senet dışında takibe konu edilen 31.01.2010, 31.02.2010 ve 31.03.2010 vade tarihli senetleri tanzim edenin protesto edildiğine dair protesto evrakının bulunmadığı, itiraz eden borçlu [...]e 25.05.2010 tarihinde örnek (10) numaralı ödeme emrinin tebliğ edildiği, borçlunun yasal 5 günlük süresinde 27.05.2010 tarihinde icra mahkemesine başvurarak imzaya itiraz ettiği görülmektedir. İtiraz eden [...] senetlerde ciranta olup, ciranta hakkında takip başlatılabilmesi ödeme gününü takip eden iki iş günü içerisinde senedi tanzim edenin protesto edilmesine bağlıdır. Takibe konu edilen 31.01.2010, 31.02.2010 ve 31.03.2010 vade tarihli senetleri tanzim eden protesto edilmediğinden alacaklının, itiraz eden cirantaya karşı kambiyo hukuku mucibince takip hakkı bulunmamaktadır. İİK'nın 170/a maddesinin 2. fıkrası uyarınca bu husus icra mahkemesince re'sen gözetilerek itiraz eden borçlu [...] yönünden takibin iptaline karar verilmesi gerekir [...]” (HGK, 28.09.2021, 12-746/1101 (Kazancı)).

yönde bir talebi olmadığı hâlde kendiliğinden kambiyo senetlerine özgü iflâs yoluyla takip yapılmasına karar veremez⁵³.

Alacaklı takip talebinde kambiyo senetlerine özgü iflâs yoluyla takip yapılmasını talep etmişse, icra müdürünün borçlunun iflâsa tâbi kişilerden olup olmadığını incelemesi gerekir. İsviçre hukukunda sadece kambiyo senetlerine özgü iflâs yoluyla takip düzenlendiğinden, kambiyo senetlerine özgü takip bakımından icra müdürünün her hâlükârda borçlunun iflâsa tâbi kişilerden olup olmadığını incelemesi gerektiği kabul edilmektedir⁵⁴.

Türk hukukunda iflâsa tâbi olma, tâcir sıfatına bağlanmış bir sonuçtur (TTK m. 18/1). Gerçek kişiler bakımından tâcir sıfatını kazanma ve bazı durumlarda tâcir gibi sorumlu olma, Türk Ticaret Kanunu'nun 12.

⁵³ Yargıtay kararlarında, icra müdürünün takip talebinde gösterilen takip yolundan farklı bir takip yoluna ilişkin ödeme emri düzenlediği ve borçluya tebliğ ettiği durumlarda, bu hususun bir hakkın yerine getirilmemesiyle ilgili olduğunu ve süresiz şikâyete tâbi olduğunu ifade etmektedir: “[...] İİK.nun 168/1. maddesinde kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takip için sunulan kambiyo senedi yönünden icra müdürüne sadece senedin kambiyo senedi olup olmadığını ve vadesinin gelip gelmediğini inceleme yetkisi verilmiştir. İcra Müdürü takip konusu edilen belgeyi denetledikten sonra borçluya bu yolla takip için hazırlanan örnek 10 nolu ödeme emrini göndermek zorundadır. İcra müdürünün bu zorunluluğa aykırı işlemleri ise bir hakkın yerine getirilmesi ile ilgili olduğundan, İİK.nun 16/2.maddesi uyarınca süresiz şikâyet konusu yapılabilir. Somut olayda, alacaklı tarafından 01.05.2003 vade tarihli 13.000,00 TL bedelli ve 15.03.2003 vade tarihli 13.000,00 TL bedelli senetlere dayanılarak genel haciz yolu ile takip talebinde bulunulmuş ve icra müdürlüğüne borçluya kambiyo senetlerine mahsus iflas yolu ile takipler için düzenlenen örnek 12 nolu ödeme emri gönderilmiştir. Bu yöndeki işlem seçilen takibin şekline uygun değildir. Bu tür uygulama bir hakkın yerine getirilmemesine veya sebepsiz sürüncemede bırakılmasına neden olacağından bundan zarar gören kişinin süresiz şikâyet hakkı vardır [...]” (12. HD, 10.03.2016, 29688/7077 (Lexpera)). Aynı yönde başka kararlar için bkz. 12. HD, 13.04.2015, 131/9616 (Lexpera); 12. HD, 22.10.2013, 23327/32989 (Lexpera).

⁵⁴ **Bauer** [BSK-SchKG], Art. 178, N. 10; **Roth** [KuKo-SchKG], Art. 178, N. 4; **Talbot** [SK-SchKG], Art. 178, N. 3; **Kren Kostkiewicz**, s. 280.

maddesinde düzenlenmiştir. Ayrıca tüzel kişiler bakımından Türk Ticaret Kanunu'nun 16. maddesinin dikkate alınması gerekmektedir. Türk Ticaret Kanunu'nun 17. maddesinde donatma iştirakine de tâcire ilişkin hükümlerin aynen uygulanacağı öngörülmüştür. Gerçek kişi tâcirler için ticarî işletmelerini Ticaret Sicili'ne tescil ettirmeleri, Türk Ticaret Kanunu'nun 18. maddesinin birinci fıkrasında zorunlu tutulmuştur. Tâcir gerekli tescil işlemini kendisi gerçekleştirmese bile, Türk Ticaret Kanunu'nun 34. maddesi uyarınca tescili zorunlu olan hususlar bakımından sicil müdürüne tescile davet ve ceza verme yetkisi tanınmış olup, böylece tescile tâbi hususların tescil edilmesi sağlanmaya çalışılmaktadır. Alacaklı, gerçek kişiye karşı kambiyo senetlerine özgü iflâs yoluyla takip yapılmasını talep etmişse, gerçek kişinin tâcir sıfatına sahip olduğunu gösteren ticaret sicil kayıtlarının örneğini de takip talebiyle birlikte sunmalıdır. Bir ticarî işletmesi olmadığı hâlde Türk Ticaret Kanunu'nun 12. maddesinin ikinci veya üçüncü fıkralarına göre ticarî işletmesi varmış gibi hareket eden bir kişinin düzenlediği kambiyo senedine dayalı olarak kambiyo senetlerine özgü iflâs yoluyla takip yapılması talep edilmişse, bu hususa ilişkin belgelerin de takip talebiyle birlikte icra müdürüne verilmesi gerekir.

İcra müdürü, borçlunun iflâsa tâbi kişilerden olmadığını görürse, takip talebini reddetmelidir. Alacaklının takip talebinde belirttiği takip yoluyla bağlı olduğundan, kendiliğinden kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takip yapılmasına karar veremez. Borçlu iflâsa tâbi kişilerden olmadığı hâlde aleyhinde kambiyo senetlerine özgü iflâs yoluyla takip yapılmış ve ödeme emri düzenlenerek tebliğ edilmişse, borçlu 5 gün içerisinde icra mahkemesi nezdinde şikâyet yoluna başvurabilir⁵⁵.

⁵⁵ **Deyneki A.**, Türk Hukukunda Kambiyo Senetlerine Özgü İflâs Yoluyla Takip, Ankara 2005, s.55; **Kuru**, El Kitabı, s. 1137; **Ergün**, s. 167. “[...] İİK.nun 155.maddesi gereğince borçlu ödeme emrinin kendisine tebliğinden itibaren 7 gün içinde borca itirazlarını icra dairesine bildirmek zorundadır. İcra Dairesi, iflas ödeme emrinin düzenlenmesinde ve borçluya tebliğe gönderilmesinde kanuna aykırı bir işlemde bulunmuşsa, bu halde borçlunun başvurucağı yol, (itiraz değil) ödeme emrine karşı (İcra Mahkemesinde) şikâyet yoludur [...]” (12. HD, 12.11.2007, 18042/20909 (Lexpera)).

SONUÇ

Kambiyo senetleri, özellikle ticarî hayatta oldukça önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle kambiyo senedine bağlı alacağın doğumu, devri, bu alacak için kefalet verilmesi (aval) gibi maddî hukuka ilişkin bazı hususlar özel olarak düzenlenmiştir. Maddî hukukun öngördüğü bu hakların, alacağı kambiyo senedine bağlanmış alacaklı tarafından hızlı ve kolay bir şekilde elde edilebilmesi için özel bir takip usûlü düzenlenmesi gerekmiştir.

İcra ve İflâs Kanunu'nun 167. maddesi ve devamı hükümlerinde kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takip ve kambiyo senetlerine özgü iflâs yoluyla takip düzenlenmiştir. Türk hukukunda, mehz kanun olan İsviçre İcra ve İflâs Kanunu'ndaki düzenlemeden farklı olarak, kambiyo senedinin hamili alacaklı, ödememe durumunda borçluya karşı kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takip de yapabilir. İsviçre hukukunda sadece kambiyo senetlerine özgü iflâs yoluyla takip yapılabilir.

Alacaklının kambiyo senedine özgü takip yoluna başvurmasından sonra, ödeme emri düzenlenerek borçluya tebliğ edilmeden önce, icra müdürüne bazı inceleme yükümlülükleri getirilmiştir. Öncelikle genel haciz yoluyla takip veya genel iflâs yoluyla takip yolundan farklı olarak alacaklı hamilin, kambiyo senedinin aslını ve borçlu sayısı kadar onaylı örneğini takip talebiyle birlikte icra müdürüne sunması gerekir. İcra müdürü, ödeme emri düzenlemeden önce takip talebiyle birlikte kambiyo senedinin aslının ve müracaat borçlularına başvurunun ödememe protestosuna bağlandığı durumlarda protestonun aslının takip talebine eklenip eklenmediğini kontrol etmekle yükümlüdür. Kambiyo senedinin aslı hukukî bir imkânsızlık nedeniyle takip talebine eklenememişse, senedin aslını elinde bulunduran makam tarafından senedin onaylı bir fotokopisinin takip talebine eklenmiş olup olmadığı icra müdürü tarafından kontrol edilmelidir.

Kambiyo senedinin (ve varsa protestonun) aslının veya onaylı örneğinin takip talebine eklenmiş olduğunu tespit eden icra müdürü, ödeme emri düzenlemeden önce senedin, kambiyo senedi niteliğini haiz olup olmadığını ve vadesinin gelip gelmediğini incelemek zorundadır. Gerek senedin niteliği gerekse vade bakımından icra müdürü tarafından

yapılacak inceleme, ayrıntılı bir inceleme değildir. İcra müdürü, kambiyo senedinin zorunlu bir unsurunun açıkça eksik olmadığı durumlarda, senedin vadesinin gelip gelmediğini incelemelidir. Belirli vadeli kambiyo senetlerinde vadenin belirlenebilir olması yeterli kabul edildiğinden, icra müdürü tarafından hesaplanarak vadenin gelip gelmediği tespit edilmiştir. Hem senedin unsurları bakımından hem de vade bakımından ayrıntılı bir değerlendirme ve hukukî nitelendirme gerektiren durumlarda icra müdürü, ödeme emrini düzenleyerek borçluya tebliğ etmelidir. Çünkü borçlu gerekli görürse, bu incelemenin itiraz veya şikâyet yoluna başvurarak icra mahkemesi tarafından yapılmasını sağlayabilir. İcra müdürü için öngörülmüş olan inceleme yükümlülüğünün amacı, açık bir şekilde kambiyo senedi vasfını taşımayan veya vadesinin gelmediği ilk bakışta belli olan bir senede dayalı olarak kambiyo senetlerine özgü takip yoluna başvurulmasının engellenmesidir. Zira bu takip yolunda alacaklı lehine süreler kısaltıldığından ve takibe itirazın sonuçları hafifletildiğinden, açıkça kambiyo senedine özgü takip yolunun koşulları oluşmadan borçlunun söz konusu takibe maruz bırakılmaması gerekir. Kambiyo senetlerinde vadeden önce başvuru hakkı doğmuşsa, bu husus hamil tarafından ispat edilmelidir. Takip talebine, vadeden önce başvuru hakkının doğduğunu gösteren belgelerin eklenmemiş olması durumunda, icra müdürü kendiliğinden bu sebeplerin varlığını araştırmak zorunda değildir. Bu durumda takip talebini, vadenin gelmemiş olması nedeniyle reddetmesi gerekir.

Bu üç hususu inceleyen icra müdürü ayrıca alacaklının ve borçlunun takip hakkını incelemekle yükümlüdür. Alacaklı bakımından takip hakkı incelenirken, alacaklı hamilin senetteki kayıtlar doğrultusunda şeklen yetkili hamil olup olmadığına bakılır. Ciro zincirinde bir kopukluk varsa, icra müdürü alacaklının yetkili hamil olmaması nedeniyle takip talebini alacaklının takip hakkı bulunmadığı gerekçesiyle reddetmelidir. Öte yandan icra müdürü, maddî hukuka göre hamilin yetkili hamil olduğunu araştırmakla yükümlü değildir. Borçlu bakımından da yapılacak inceleme şekli bir incelemedir. Takip talebinde borçlu olarak gösterilen kişinin, takip dayanağı kambiyo senedi incelendiğinde şeklen de olsa borçlu olduğunun tespit edilmesi gerekir. Kambiyo senedinden borçlu olmadığı açıkça anlaşılan veya kanunen borçlu olması mümkün olmayan bir kişiye ödeme emri düzenlenerek tebliğ edilmemelidir. Bu durumda

borçlu, takip hakkının bulunmadığı gerekçesiyle ödeme emrinin tebliğinden itibaren beş gün içerisinde icra mahkemesinde şikâyet yoluna başvurulabilir.

Kambiyo senetleri bakımından Türk Ticaret Kanunu'nda sıkı şekil şartları öngörülmüştür. Bu husus, kambiyo senetleri bakımından yapılacak incelemelerde belirli bir tecrübeye ve uzmanlaşmaya sahip olunmasını zorunlu kılmaktadır. Öte yandan icra müdürlerinin atanmasına ilişkin ikincil mevzuat hükümlerinde, icra müdürlerinin hukuk fakültesi mezunu olmaları zorunlu tutulmamıştır. Dolayısıyla uzmanlık gerektiren bir alanda hukuk eğitimi dahi almak zorunda olmayan icra müdürlerinden, derinlemesine bir inceleme ve değerlendirme yapmaları beklenmemelidir. Ödeme emrinin tebliğinden önce icra müdürleri bakımından öngörülen inceleme yükümlülüğü, açık bir şekilde ve daha ilk bakışta dahi kambiyo senetlerine özgü takip yolunun koşullarının oluşmadığının anlaşılabilceği durumlarda, borçlunun icra takibine maruz bırakılmasını engellemek için getirilmiş âdeta bir "emniyet mekanizması" olarak görülmelidir.

Uygulamada icra takiplerinde, icra dairelerinin aşırı iş yükü, sınırlı kaynaklar, UYAP'taki (ve teknolojideki) gelişmelere rağmen geleneksel çalışma yöntemlerinin sürdürülmesi, yetersiz kontrol, bilgisizlik, tecrübesizlik ve usûlî belirsizlikler nedeniyle sık sık aksaklıklar yaşanmaktadır. İcra dairelerinin fiziksel koşulları ve yeterli personel ile yetkinlik açısından insan kaynaklarının yetersizliği sebebiyle uygulama birliği bulunmamaktadır. Her icra dairesinin izlediği farklı yöntemler ve kuralları vardır. Farklı icra dairelerinin aralarında eşgüdüm olmaksızın çalışmaları durumu söz konusudur. Oysa uzmanlaşma oldukça önemli ve gereklidir. İcra dairelerinde uzmanlaşmış müdür ve müdür yardımcıları da bulunmalıdır. Örneğin, kıymetli evrak hukuku alanında uzmanlığı bulunan bir müdür yardımcısının kambiyo senetlerine özgü icra takibindeki önemi oldukça büyüktür. Yakın gelecekte sürecin iyileştirmesi ve yeniden yapılandırmanın sağlanmış, hukuk devleti olmanın bir gereğidir.

Öte yandan icra müdürleri için öngörülmüş olan inceleme yükümlülüğünün Kanun'un amacına uygun şekilde yerine getirilmesi, icra mahkemelerinin iş yükünü azaltacak ve yargıda kaliteyi arttıracaktır. En

azından icra müdürlüğü alım sınavlarında kıymetli evrak hukukuna ilişkin soruların sayısının ve zorluk derecesinin arttırılması, aday müdürlerin bu konudaki teorik bilgileri öğrenmiş şekilde mesleğe başlamaları bakımından önemlidir. İşinin ehli konumunda bulunan nitelikli kişilerin icra müdürü olarak görev yapmasının temini için, eğitimin gözden geçirilmesi de gerekmektedir.

ZUSAMMENFASSUNG

Im türkischen Vollstreckungsrecht ist die Wechsel- und Scheckvollstreckung ähnlich wie im schweizerischen Betreibungsrecht speziell geregelt. Anders als im schweizerischen Betreibungsrecht kann der Inhaber eines Wechsels bzw. Schecks gegen den Aussteller und Indossanten Vollstreckungsverfahren auf Pfändung oder auf Insolvenz einleiten. Mit Einleitung einer Wechsel- bzw. Scheckvollstreckung muss der Gläubiger das Original des Wechsels an seinem Vollstreckungsbegehren anhängen. Wenn der Gläubiger Inhaber eines Schecks ist und die Forderung aus dem Scheck von der bezogenen Bank teilweise ausbezahlt worden ist, hat die bezogene Bank die Vor- und Rückseite des Schecks zu kopieren und dem Gläubiger eine beglaubigte Kopie auszuhändigen. Im Rahmen dieses Vollstreckungsverfahrens sieht das türkische Zwangsvollstreckungs- und Insolvenzgesetz Nr. 2004 vor, dass der Vollstreckungsbeamte überprüfen muss, ob die Voraussetzungen einer Wechsel- oder Scheckvollstreckung vorliegen. In Rahmen dieser Prüfung muss der Vollstreckungsbeamte vorerst kontrollieren, ob das Original des Wechsels bzw. die beglaubigte Kopie des Schecks mit dem Vollstreckungsbegehren dem Vollstreckungsamt eingereicht worden ist. Wenn er feststellt, dass die Originalurkunde mit dem Vollstreckungsbegehren eingereicht worden ist, hat er zu prüfen, ob die Urkunde die gesetzlichen Voraussetzungen eines Wechsels oder Schecks erfüllt und die Forderung aus dem entsprechenden Wertpapier fällig geworden ist. Bei Wechsel und Scheck gilt auch im türkischen Recht die Formstrenge, d.h. eine Urkunde, die die im türkischen Handelsgesetz vorgesehene, zwingende Angaben eines Wechsels oder Schecks nicht enthält, stellt nach materiellem Recht keinen Wechsel bzw. Scheck dar. Aus vollstreckungsrechtlicher Sicht bedeutet dies, dass für die in dieser Urkunde enthaltenen Forderung die Wechsel- bzw. Scheckvollstreckung nicht statthaft ist. Darüber hinaus stellt es sowohl im materiellen Recht als auch im Vollstreckungsrecht einen allgemeinen Grundsatz dar, dass eine noch nicht fällig gewordene Forderung vor deren Fälligkeit nicht zwangsweise vollstreckt werden darf. Zu betonen ist, dass Wechsel- bzw. Scheckvollstreckung ein zugunsten des Gläubigers beschleunigtes Zwangsvollstreckungsverfahren ist, wobei die Fristen zugunsten des Gläubigers gekürzt worden sind und eine Beschwerde oder ein Einspruch nur begrenzt auf das Vollstreckungsverfahren einwirkt. Zum Schutz des Schuldners ist daher im Gesetz eine Prüfungspflicht des Vollstreckungsbeamten ausdrücklich geregelt. Im Hinblick auf die Ernennungskriterien und Wissensstand von Vollstreckungsbeamten ist aber festzuhalten, dass es bei der Prüfung durch den

Vollstreckungsbeamten keine ausführlichen Bewertungen vorgenommen müssen. Die Prüfung kann oberflächlich sein, wobei sich der Vollstreckungsbeamte bei seiner Prüfung nur darauf einschränken muss, ob prima facie kein Wechsel oder Scheck vorliegt oder die Forderung nicht fällig geworden ist. Als Faustregel kann man sagen, dass der Vollstreckungsbeamte im Zweifelsfall dem Schuldner gemäß Art. 168 bzw. Art. 171 des türkischen Zwangsvollstreckungs- und Insolvenzgesetz unverzüglich einen Zahlungsbefehl zustellen muss. Der Schuldner kann Rechtsbeschwerde oder Einspruch gegen den Zahlungsbefehl einlegen, so dass eine ausführliche Überprüfung durch das Vollstreckungsgericht vorgenommen werden kann. Im türkischen Zwangsvollstreckungs- und Insolvenzgesetz ist nicht ausdrücklich vorgesehen, aber nach herrschender Meinung in der Literatur und in Rechtsprechung muss der Vollstreckungsbeamte darüber hinaus auch überprüfen, ob der Gläubiger der rechtmäßige Inhaber des Wechsels oder Schecks ist und sich der im Vollstreckungsbegehren angegebene Schuldner tatsächlich im entsprechenden Wertpapier verpflichtet hat. Auch hierbei handelt es sich um eine prima facie Prüfung. Wenn die Reihe von Indossamenten unterbrochen worden ist und aus dem Wechsel oder Scheck offensichtlich erkennbar ist, dass der Inhaber nicht der rechtmäßige Inhaber ist, muss der Vollstreckungsbeamte das Vollstreckungsbegehren ablehnen. Wenn es aus der formellen Prüfung des Wechsels oder Schecks hervorgeht, dass zwischen dem Inhaber und dem im Vollstreckungsbegehren angegebene Schuldner eine wertpapierrechtliche Forderungsverhältnis zu bestehen vermag, muss der Vollstreckungsbeamte dem Schuldner unverzüglich einen Zahlungsbefehl zustellen.

KISALTMALAR

ABD	: Ankara Barosu Dergisi
Art.	: Artikel
Aufl.	: Auflage
BATİDER	: Bankacılık ve Ticaret Hukuku Dergisi
Bd.	: Band
Bkz.	: Bakınız
BSK	: Basler Kommentar
C.	: Cilt
dn.	: dipnotu
DÜHFD	: Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
E-Uyar	: www.e-uyar.com
H.	: Heft
HD	: Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
İBD	: İstanbul Barosu Dergisi
İİK	: İcra ve İflâs Kanunu
İKİD	: İlmî ve Kazaî İçtihatlar Dergisi
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
Karamercan	: www.karamercanhukuk.com
Kazancı	: www.kazanci.com.tr
KuKo	: Kurzkomentar
Legalbank	: www.legalbank.net
Lexpera	: www.lexpera.com.tr
m.	: madde
N.	: Nummer
OFK	: Orell Füssli Kommentar
S.	: Sayı
s.	: sayfa
SchKG	: Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs
SJZ	: Schweizerische Juristenzeitung
SK	: Schulthess Kommentar
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
UYAP	: Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi
Y.	: Yıl
Yön.	: Yönetmelik

KAYNAKÇA

- Altay S./Eskiocak A.**, Konkordato ve Yeniden Yapılandırma Hukuku, 5. Bası, İstanbul 2019.
- Arslan R./Yılmaz E./Taşpınar Ayvaz S./Hanağası E.**, İcra ve İflâs Hukuku, 7. Bası, Ankara 2021.
- Atalı M./Ermenek İ./Erdoğan E.**, İcra ve İflâs Hukuku, 4. Bası, Ankara 2021.
- Bahtiyar M.**, Kıymetli Evrak Hukuku, 17. Bası, İstanbul 2019.
- Berkin N. M.**, İflâs Hukuku, 4. Bası, İstanbul 1972.
- Berkin N. M.**, Ticari Senetlere Bağlı Alacakların Takibi, İBD, S. 1-2, Y. 1957, s. 18-28.
- Bilgili F./Demirkapı E.**, Kıymetli Evrak Hukuku, 10. Bası, Bursa 2019.
- Bozer A./Göle C.**, Kıymetli Evrak Hukuku, 9. Bası, Ankara 2020.
- Can M.**, Kıymetli Evrak Hukuku Ders Kitabı, 4. Bası, İstanbul 2019.
- Cebeci Z. Ç.**, İcra Hukuku Uygulamasında Bono, İstanbul 2020.
- Çavdar P.**, Karşılıklı Borç Yükleyen Sözleşmelerde İfa Güçsüzlüğü ve Hukuki Sonuçları (TBK md. 98), İstanbul 2021.
- Deyneklı A.**, Aciz Hali ve İflasın İşçi Alacaklarının Tahsiline Etkisi, ABD, C. 67, S. 2, Y. 2009, s. 43-47.
- Deyneklı A.**, Türk Hukukunda Kambiyo Senetlerine Özgü İflâs Yoluyla Takip, Ankara 2005.
- Dişel B.**, İcra Hukukunda Takip Arkadaşlığı, İstanbul 2014.
- Domaniç H.**, Kıymetli Evrak Hukuku, İstanbul 1960.
- Ergün M.** Kambiyo Senetlerine Özgü Takip Yolları, Ankara 1989.
- Fritsche H.**, Das Wechselrecht in seiner Bedeutung für den Betriebsbeamten, SJZ 1931, H. 32.
- Fritschi E.**, Verfahrensfragen bei der Konkursöffnung, Zürich 2010.
- Görgün Ş./Börü L./Kodakoğlu M.**, İcra ve İflâs Hukuku, Ankara 2022.

- Helvacı M.**, Kambiyo Senetlerine Özgü Takip Yolları, İÜHFM, C. 71, S. 2, Y. 2013, s. 165-191.
- Hunkeler D.**, Kurzkomentar - SchKG, 2. Aufl., Basel 2014 (**Yazar** [KuKo-SchKG]).
- İmregün O.**, Kara Ticareti Hukuku Dersleri, 13. Bası, İstanbul 2005.
- Jaeger C.**, Das Bundesgesetz betreffend Schuldbetreibung und Konkurs Bd. I, 3. Aufl., Zürich 1911.
- Karayalçın Y.**, Ticaret Hukuku Dersleri II - Ticarî Senetler (Kambiyo Senetleri), 3. Bası, Ankara 1964.
- Karlı A.**, İcra ve İflâs Hukuku, 3. Bası, İstanbul 2014.
- Kayhan Ş.**, Kıymetli Evrak Hukuku, 6. Bası, Ankara 2019.
- Kendigelen A./Kırca İ.**, Kıymetli Evrak Hukuku, 5. Bası, İstanbul 2021.
- Kınacıoğlu N.**, Kıymetli Evrak Hukuku, 4. Bası, Ankara 1993.
- Köle M./Görgülü F.**, Son Düzenlemeler Işığında Çekin Şekil Şartları ve Çeke Dayalı Kambiyo Senetlerine Özgü Takip Yolları, DÜHFD, C. 21, S. 35, Y. 2016, s. 79-157.
- Kren Kostkiewicz J.**, Schuldbetreibungs- und Konkursrecht, Zürich 2012.
- Kren Kostkiewicz J.**, SchKG Kommentar, 20. Aufl., Zürich 2020 (OFK-SchKG).
- Kren Kostkiewicz J./Vock D.**, Schulthess Kommentar zum Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs, 4. Aufl., Zürich 2017 (**Yazar** [SK-SchKG]).
- Kuru B.**, Almanca Düzenlenmiş Poliçe veya Bono'ya Dayanarak Türkiye'de İlâmsız İcra Takibi Yapılması, Prof. Dr. Yaşar Karayalçın'a 65. Yaş Armağanı, Ankara 1988, s. 613-617.
- Kuru B.**, İcra ve İflâs Hukuku C. II, 3. Bası, İstanbul 1990.
- Kuru B.**, İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2. Bası, Ankara 2013.
- Kuru B./Aydın B.**, İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı, 5. Bası, Ankara 2021.
- Muşul T.**, İflâs ve Konkordato Hukuku, 2. Bası, Ankara 2019.

Muşul T., Kambiyo Senetlerine Dayanan Haciz Yoluyla Takip, BATİDER, C. 12, S. 3, Y. 1974, s. 605-645.

Özcengiz M. N., Tetkik Mercii, Ankara 1975.

Öztañ F., Kıymetli Evrak Hukuku, 23. Bası, Ankara 2019.

Pekcanıtez H./Atalay O./Özekes M./Sungurtekin Özkan M., İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı, 8. Bası, İstanbul 2021.

Pekcanıtez H./Erdönmez G., 7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato, İstanbul 2018.

Pekcanıtez H./Simil C., İcra-İflâs Hukukunda Şikâyet, 2. Bası, İstanbul 2017.

Poroy R./Tekinalp Ü., Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları, 23. Bası, İstanbul 2019.

Postacıoğlu İ. E./Altay S., İcra Hukuku Esasları, 5. Bası, İstanbul 2010.

Pulaşlı H., Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları, 8. Bası, Ankara 2022.

Stahlin A./Bauer T./Stahlin D., Basler Kommentar zum Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs II, 2. Aufl., Basel 2010 (**Yazar** [BSK-SchKG]).

Studer J./Zöbeli M., Schuldbetreibungs- und Konkursrecht - EinLeitfaden für die Praxis, 5. Aufl., Zürich 2020.

Taş Korkmaz H., Hukuk Davalarında Gerçek Tarafın Belirlenmesi, İstanbul 2021.

Ulukapı Ö., İcra ve İflâs Hukuku, Konya 2015.

Ulukut S. N., İcra ve İflas Kanununun 167. Maddesi Son Fıkrası Hükmünün Uygulamada Doğurduğu Güçlük ve Sakıncalarla Bunların Giderilmesi Yolu, İBD, C. 47, S. 9-10, Y. 1973, s. 991-1001.

Uyar T., İcra Hukukunda Yetki ve Görev ve Yargılama Usulü, Manisa 1983.

Uyar T., Kambiyo Senetlerine İlişkin Takiplerde Takip Talebinin İçeriği (İİK.mad.167), ABD, C. 66, S. 1, Y. 2008, s. 180-218 (Takip Talebi).

Uyar T./Uyar A./Uyar C., İcra ve İflâs Kanunu Şerhi C. II, 3. Bası, Ankara 2014.

Ülgen H./Helvacı M./Kaya A./Nomer Ertan F., Kıymetli Evrak Hukuku, 11. Bası, İstanbul 2019.

Üstündağ S., İcra Hukukunun Esasları, 8. Bası, İstanbul 2004.

Yardım M. E., Kambiyo Senetlerine Özgü Haciz Yoluyla Takipte İtiraz (Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), İstanbul 2012.

Yıldırım M. K./Deren-Yıldırım N., İcra ve İflas Hukuku, 8. Bası, İstanbul 2021.